

УКРАЇНА

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

бульвар Т. Шевченка, 3, м. Київ, 01024, тел. (044) 279 14 46

Контактний центр міста Києва (044) 15-51 E-mail: education@kivcity.gov.ua Код ЄДРПОУ 02147629

Начальникам управлінь освіти районних в місті
Києві державних адміністрацій

Шановні колеги!

Надсилаємо, для опрацювання в установленому порядку, рішення колегії
Департаменту освіти і науки від 28 грудня 2023 року №2/3-2023 та матеріали до
вищезазначеного рішення.

Додаток на 74 арк.

З повагою

Директор Департаменту

Олена ФІДАНЯН

Марія Кравчук 279-02-73

ДОКУМЕНТ ІТС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 58E2D9E7F900307B0400000024AE1B00C82DA300

Підписувач Фіданян Олена Григорівна

Дійсний з 16.05.2022 11:29:01 по 16.05.2024 11:29:01

Департамент освіти і науки

063-35 від 03.01.2024

Р І Ш Е Н Н Я
КОЛЕГІЇ ДЕПАРТАМЕНТУ ОСВІТИ І НАУКИ

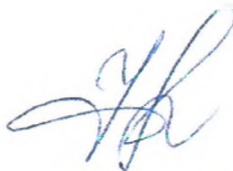
від 28 грудня 2023 р. № 2/3 - 2023

Ознайомившись з інформацією Михайла Войцехівського, директора Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка про методичні рекомендації щодо зміни підходів до викладання предмета Захист України в умовах воєнного стану

КОЛЕГІЯ УХВАЛЮЄ:

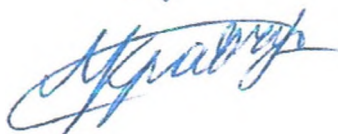
1. Взяти до відома інформацію Михайла Войцехівського, директора Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка про методичні рекомендації щодо зміни підходів до викладання предмета Захист України в умовах воєнного стану.
2. **Управлінням освіти районних в місті Києві державних адміністрацій, керівника закладів загальної середньої освіти:**
 - 2.1. Рекомендувати Методичні рекомендації до використання в освітньому процесі у закладах загальної середньої освіти м.Києва із другого півріччя 2023-24 н.р.
3. **Керівникам закладів загальної середньої освіти:**
 - 3.1. Передбачити в освітніх програмах 2024/2025 навчального року викладання предмета «Захист України» - 2 години на тиждень.
Термін: до 1 серпня 2024 року
 - 3.2. Забезпечити виконання програми предмету «Захист України» у 10-х класах у червні 2024 року із розрахунком 70 навчальних годин на рік
Термін: до 28 червня 2024 року

Голова колегії

Олена ФІДАНЯН

Секретар колегії

Марія КРАВЧУК

**Рецензія
на методичні рекомендації
щодо викладання предмета «Захист України»
в умовах воєнного стану**

В основі рецензованих методичних рекомендацій щодо викладання предмета «Захист України» в умовах воєнного стану є чинна програма предмета «Захист України» та Інструктивно-методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році.

У рецензованих методичних рекомендаціях доречно об'єднано перший і другий розділи чинної програми, що дозволило вивільнити час на проведення практичних занять, додано теми «Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї» та «Прийоми та способи ведення вогню зі стрілецької зброї».

Шляхом перерозподілу тем збільшено кількість годин на вивчення розділу «Тактична підготовка», зосереджено увагу на таких важливих темах:

екіпірування солдата, способи носіння зброї та пересування на полі бою; дії під час відбиття наступу противника, дії при знищенні бронеоб'єктів противника, переміщення на позицію маневру з основної на запасну вогневу позицію та дії у випадку прориву оборони:

дії у наступальному бою, висування на рубіж атаки, дії при обстрілі противником, дії при штурмі траншей противника.

Важливим елементом методичних рекомендацій є зосередження уваги учнів на іноземному озброєнні, яке використовується Збройними силами України на даний момент та перспективним озброєнням НАТО.

Основним критерієм ефективності викладання предмета «Захист України» є можливість застосування учнями набутих умінь та навичок в реальному житті. Тому, цінним у методичних рекомендаціях щодо викладання предмета «Захист України» в умовах воєнного стану є те, що після кожного розділу заплановано проведення саме практичних занять.

Рекомендоване орієнтовне оснащення кабінету (додатки 1, 2, 3, 4) може загалом сприяти набуттю вмінь, необхідних для життя в реаліях війни; допоможе учням і ученицям опанувати навички, які можуть стати у пригоді в кризових ситуаціях, наприклад, навички домедичної допомоги та орієнтування на місцевості; знання з мінної безпеки допоможуть зберегти життя та здоров'я; учні вмітимуть правильно поводитися у разі виявлення вибухонебезпечних предметів.

Загалом рецензовані методичні рекомендації щодо викладання предмета «Захист України» в закладах загальної середньої освіти є практико-орієнтованими і відповідають викликам сьогодення.

Командувач підготовки - заступник командувача
Сухопутних військ Збройних сил України,
генерал-майор

Віктор НІКОЛЮК

Рецензія
на «Методичні рекомендації щодо навчання предмета» Захист України» в
умовах воєнного стану»

(затверджено Вченою радою Інституту післядипломної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,
Протокол №6 від 29 листопада 2023 року)

Методичні рекомендації спрямовані на поліпшення чинної програми предмета «Захист України» в її практичному спрямуванні, в умовах воєнного стану. Запропоновані методичні рекомендації уточнюють та раціоналізують розуміння «Інструктивно-методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році».

Зміст методичних рекомендацій роз'яснює та вибудовує логічну послідовність у навчанні учнів предмета «Захист України» в умовах воєнного стану. Пропонуються напрями раціонального використання навчального часу педагогом шляхом перерозподілу, об'єднання, детального практичного навчального матеріалу. Автори методичних рекомендацій пропонують збільшити кількість годин, щодо тактичної, фізичної та практичної стрілецької видів підготовки, з урахуванням реальних обставин які окреслюються військовими діями Збройних сил України з відбиття та захисту від агресії російської федерації.

Окремо важливо наголосити на збагаченні навчального матеріалу предмета «Захист України» досвідом військових Збройних сил України з використання іноземних озброєнь що відповідають стандартам НАТО. Матеріали рекомендацій зосереджують увагу педагога на практичному спрямуванні у набутті учнями умінь та навичок в реальному житті, тобто не тільки у військовій справі. Це підтверджується тим, що після кожного розділу пропонується проводити комплексні заняття з набуття практичних навичок учнями з тактики, самооборони, тактичної медицини, практичної стрільби тощо.

Для реалізації поставлених задач окреслених в «Інструктивно-методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році» пропонується рекомендоване орієнтоване оснащення кабінету (в додатках). Цінним на наш погляд є пропозиції, які спрямовані на здобуття новітніх практичних знань з тактичної медицини, мінної безпеки, орієнтування на місцевості, дій в кризових ситуаціях.

Таким чином запропоновані методичні рекомендації є актуальними, відповідають викликам військового часу та є практико-орієнтованими і можуть бути рекомендованими для використання педагогами при вивченні предмета «Захист України» в закладах загальної середньої освіти.

Рецензент:

Андрій Андрієвич

кандидат військових наук, старший науковий співробітник,

вчитель предмета «Захист України»

Еколого-природничого ліцею № 116м

Андрій АНДРІЄВСЬКИЙ

РЕЦЕНЗІЯ

на розроблені Методичні рекомендації щодо викладання предмета
“Захист України” в закладах загальної середньої освіти міста Києва із
2024 року

Рецензовані методичні рекомендації щодо викладання предмета “Захист України” розроблені відповідно до “Інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році” № 1/13749-23 від 12.09.2023 – додаток 13 “Захист України”.

В методичних рекомендація щодо викладання предмета “Захист України” запропонований сучасний та актуальний спосіб реалізації педагогами комплексних освітніх та виховних завдань, зокрема для підготовки учнів до захисту України, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях воєнного часу.

У програмі чітко окреслено очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів та детально описано зміст навчального матеріалу. Тематичні плани в поданих методичних рекомендаціях слугують свосереднім змістом до програми, що забезпечує розуміння розподілу годин. Слушним є рекомендація вивчення предмета протягом 2 годин. Після кожного практичного розділу рекомендовано проведення практичних занять. Варто зауважити, що збережено академічну свободу вчителя предмета «Захист України», що дає змогу педагогу самостійно визначати розподіл кількості один. порядок вивчення тем, обирати форми, методи та засоби навчання.

Рецензовані Методичні рекомендації щодо викладання предмета «Захист України» в закладах загальної середньої освіти міста Києва із 2024 року за змістом, обсягом, структурою цілком відповідають вимогам та змісту предмета: оволодіння базовими знаннями про Збройні Сили України, юридичними основами міжнародного гуманітарного права, військово-медичної підготовки, цивільного захисту, дотримання власної безпеки під час надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

Начальник кафедри загальновійськової
підготовки Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
кандидат психологічних наук, полковник

Ярослав МЕЛЬНИК

**Методичні рекомендації
щодо викладання предмета «Захист України»
в закладах загальної середньої освіти міста Києва із 2024 року**

Створені відповідно до листа Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) № 0634299 від 11.09.2023 «Про організацію освітнього процесу з предмета «Захист України» в умовах воєнного стану»

Робоча група:

Назаров Сергій Іванович, старший викладач кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, методист із предмета «Захист України»

Тогочинський Олексій Михайлович, доктор педагогічних наук, доцент, полковник внутрішньої служби (за згодою)

Дідур Олександра Олександрівна, заступник директора з організаційно-методичної роботи Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Гулько Володимир Іванович, учитель з предмета «Захист України» гімназії № 283 Деснянського району (за згодою)

Дяченко Юрій Антонович, полковник Збройних сил України (за згодою)

Заїка Роман Павлович, учитель з предмета «Захист України» середньої загальноосвітньої школи № 74 Солом'янського району (за згодою)

Коляда Ігор Миколайович, учитель з предмета «Захист України» середньої загальноосвітньої школи № 45 Подільського району (за згодою)

Кравченко Володимир Григорович, учитель з предмета «Захист України» школи І-ІІІ ступенів № 90 Печерського району (за згодою)

Мотика Сергій Миколайович, доцент кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, полковник

Омаров Шамдерей Насруддінович, учитель з предмета «Захист України» спеціалізованої школи № 246 Дніпровського району (за згодою)

Припуга Іван Петрович, методист науково-методичного центру професійного розвитку педагогічних працівників Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Слободянюк Юрій Віталійович, полковник Збройних сил України (за згодою)

Федорук Андрій Григорович, учитель з предмета «Захист України» Політехнічного ліцею НТУ «КПІ» Солом'янського району (за згодою)

Чехмestрук Леонід Іванович, учитель з предмета «Захист України» спеціалізованої школи № 52 Солом'янського району (за згодою)

Яблонська Леся Володимирівна, учитель з предмета «Захист України» спеціалізованої школи № 52 Солом'янського району (за згодою)

Склад робочої групи затверджено наказом Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) № 114 від 09.10.2023 «Про робочу групу з адаптації програми предмета «Захист України» до викликів воєнного стану».

Методичні рекомендації розглянуто Вченою радою Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка (Протокол № 6 від 29.11.2023 р.)

Рекомендації розроблені відповідно до «Інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році» № 1/13749-23 від 12.09.2023 – додаток 13 «Захист України».

Методичні рекомендації, розроблені робочою групою, до складу якої увійшли фахівці Збройних Сил України, вчителі предмета «Захист України», методисти Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

Матеріали призначені керівникам закладів загальної середньої освіти, викладачам предмета «Захист України».

Зміст матеріалів враховує рекомендації фахівців Збройних Сил України та досвід вчителів міста Києва щодо викладання предмета в умовах воєнного стану. Рекомендації покликані допомогти вчителям предмета «Захист України» забезпечити формування у здобувачів освіти життєво необхідних знань, умінь і навичок в умовах воєнного стану, шляхом адаптації тематичних планів, програми та методики викладання відповідно до викликів сьогодення.

Задля реалізації педагогами комплексних освітніх та виховних завдань, зокрема для підготовки учнів до захисту України, забезпечення власної безпеки та безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях воєнного часу, поглиблено зміст окремих розділів та тем, змінено порядок їх вивчення, здійснено перерозподіл годин у межах курсу та розділів, актуалізовано зміст усієї програми. З метою оптимізації навчального часу та ефективного тематичного оцінювання учнів, теми, на вивчення яких передбачалася 1 година, об'єднані за змістом. З метою ефективного формування практичних умінь та навичок учнів, значно збільшена кількість практичних занять. Це дасть змогу реалізувати практико-орієнтований підхід у підготовці майбутніх захисників України.

Розширений та поглиблений зміст адаптованих робочою групою планів та програми передбачає вивчення предмета «Захист України» протягом 2 годин на

тиждень (відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України). Разом з тим зміст чинних програм (1,5 години на тиждень) збережено.

Інструктивно-методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України також наголошують, що «суттєвою загальною рисою програм, що відповідає сучасним тенденціям в освіті, є надання вчителю значно більшої свободи в питаннях планування освітнього процесу. Вибір форм, методів та засобів навчання, зокрема і підручників, розподіл кількості годин, що відводяться на вивчення розділів та окремих тем (це стосується як порядку вивчення тем, так і розподілу часу на їх вивчення), учитель здійснює самостійно».

Матеріали, які створені у співпраці фахівців Збройних Сил України та вчителів предмета «Захист України» покликані допомогти педагогам у реалізації саме цих завдань.

Відповідно виникла необхідність удосконалення навчально-матеріального забезпечення закладів загальної середньої освіти та упорядкування його до вимог сучасних Збройних Сил України. Тому надано рекомендації і щодо орієнтовного обладнання для кабінетів предмета «Захист України» відповідно до реалій сьогодення.

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН №1
вивчення предмета юнаками
(дівчатами за їх власним бажанням)

№ з/п		Кількість годин на тиждень (2 год)			
		Разом	1 рік (10 клас)	2 рік (11 клас)	
	Вступний урок	1	1	-	-
	Розділ I. Збройні Сили України на захисті України	12	11	1	
1	Система національної безпеки України	4	4	-	
2	Організаційна структура військових підрозділів та частин ЗСУ	2	2	-	
3	Нормативно-правова база з військових питань	2	1	1	-
4	Історія розвитку українського війська	2	2	-	-
5	Основи міжнародного гуманітарного права	2	2	-	-
	Розділ II. Загальновійськова підготовка	11	6	5	
1	Статути Збройних Сил України	4	2	2	
2	Стройові прийоми і рух без зброї та зі зброєю	5	2	3	-
3	Подолання перешкод	1	1		
4	Підсумкові практичні заняття	1	1		
	Розділ III. Вогнева підготовка	26	17	9	
1	Стрілецька зброя та поводження з нею	7	5	2	-
2	Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	3	2	1	
3	Прийоми та способи ведення вогню зі стрілецької зброї	9	6	3	
4	Ручні гранати та поводження з ними	3	2	1	
5	Підсумкові практичні заняття	4	2	2	
	Розділ IV. Тактична підготовка	29	20	9	
1	Основні індивідуальні навички солдата в бою	6	4	2	
2	Дії солдата в оборонному бою	5	4	1	

3	Дії солдата в наступі	5	4	1	
4	Основи інженерної підготовки	4	3	1	
5	Озброєння та бойова техніка військової частини (підрозділу)	1	-	1	-
6	Ознайомлення з можливостями ОВТ іноземних виробників	2	1	1	
7	Підсумкові практичні заняття	6	4	2	
	Розділ V. Основи військової топографії	5	4	1	
1	Основи військової топографії	2	2	-	-
2	Орієнтування на місцевості	2	1	1	
3	Підсумкові практичні заняття	1	1		
	Розділ VI. Основи цивільного захисту	24		24	
1	Надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу, загроза їх виникнення	9		9	-
2	Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях	8	-	8	-
3	Попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів, мінна безпека	5		5	
4	Підсумкові практичні заняття	2		2	
	Розділ VII. Домедична допомога	29	10	19	
1	Базова підтримка життя	10	6	4	-
2	Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина)	15	2	13	
3	Підсумкові практичні заняття	4	2	2	
	<i>Резерв часу</i>	3	1	2	
	РАЗОМ	140	70	70	

Вступний урок	
Розділ I. Збройні Сили України на захисті України	
Тема 1. Система національної безпеки України	
Тема 1.1. Основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності	
Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст навчального матеріалу
Знаннєвий компонент Учень (учениця): називає об'єкти національної безпеки, суб'єкти забезпечення національної безпеки, повноваження суб'єктів забезпечення; визначає основні положення Закону України «Про основи національної безпеки України»; характеризує механізми та моделі системи світової колективної безпеки, пріоритети національних інтересів, загрози національним інтересам і національній безпеці України; розуміє принципи забезпечення національної безпеки.	Система світової колективної безпеки. Поняття національної безпеки, національних інтересів держави, загроз національній безпеці, пріоритетів державних інтересів. Система національної безпеки України.
Тема 1.2. Основні засади оборони держави, права та обов'язки громадян України у сфері оборони	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): називає органи військового управління; визначає основні положення Закону України «Про оборону України»; знає поняття та терміни «обороздатність держави», «воєнний стан», «збройна агресія», «антитерористична операція», «гібридна війна»; характеризує права та обов'язки громадян України у сфері оборони; розуміє відповідальність за порушення законодавства про оборону України, наслідки за порушення законодавства про оборону України; має уявлення про повноваження органів державної влади, основні функції та завдання органів військового управління, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій у сфері оборони.	Обороздатність держави. Збройна агресія. Воєнний стан. Основи оборони країни. Антитерористична операція. Гібридна війна. Військове командування, органи військового управління. Права та обов'язки громадян України у сфері оборони, відповідальність за порушення законодавства про оборону України.

**Тема 1.3. Національні інтереси України та загрози національній безпеці.
Воєнна доктрина України**

Знаннєвий компонент

Учень (учениця):

називає керівництво воєнної організації держави;
визначає основні положення Стратегії національної безпеки України;
розуміє проблематику національних інтересів та загроз українській державі;
знає поняття та терміни «воєнний конфлікт», «збройний конфлікт», «локальні війни», «сили безпеки», «сили оборони»;
визначає основні положення Воєнної доктрини України та Стратегії національної безпеки України;
характеризує Воєнну доктрину України, актуальні воєнні загрози для держави;
розуміє проблематику національних інтересів та загроз українській державі, готовність Збройних Сил України до сучасних воєнних загроз та викликів;
обґрунтовує цілі та основні завдання воєнної політики держави;
розуміє доцільність військового співробітництва з метою досягнення безпеки країни; принципи діяльності під час проведення гуманітарних операцій; перспективи та переваги вступу України в НАТО;
обґрунтовує участь України в миротворчих операціях;
характеризує формати відносин «Україна – НАТО» та з структурами європейської системи колективної безпеки;
має уявлення про діяльність НАТО.

Національні інтереси України та загрози національній безпеці.
Воєнна доктрина України.
Воєнний конфлікт.
Збройний конфлікт.
Локальні війни.
Сили безпеки.
Сили оборони.
Актуальні воєнні загрози для України.
Цілі та основні завдання воєнної політики.
Міжнародне військово-співробітництво та участь збройних формувань України в миротворчих місіях ООН. Формати відносин «Україна – НАТО» та з структурами європейської системи колективної безпеки.
Перспективи вступу України в НАТО.

Тема 2. Організаційна структура військових підрозділів та частин ЗСУ й інших військових формувань

Знаннєвий компонент

Учень (учениця):

знає види Збройних Сил України, окремі роди військ; призначення та бойові можливості озброєння підрозділів і частин;
розуміє військові звання і знаки розрізнення;
характеризує особливості формування та організаційну структуру Національної гвардії України, Служби безпеки України, органів та військ Міністерства внутрішніх справ, Прикордонних військ України, військ цивільної оборони України;
аналізує їх призначення і завдання;

Структура та завдання Збройних Сил України та інших військових формувань України, які передбачені законодавством.
Призначення та бойові можливості військових підрозділів.
Організаційно-штатна структура та

класифікує озброєння за видом вирішення задач, за належністю до виду Збройних Сил, роду військ, за видами носіїв.	озброєння механізованого відділення. Основні види озброєння та військової техніки відділення-взводу вітчизняного та іноземного виробництва.
Тема 3. Нормативно-правова база з військових питань	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): знає Конституцію України; Закон «Про Збройні Сили України», Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу», Статути Збройних Сил України; характеризує поняття військового обов'язку; особливості підготовки громадян до військової служби і до вступу у військові навчальні заклади; проходження військової служби; обґрунтовує відповідальність за порушення законодавства про військовий обов'язок і військову службу.	Нормативно-правова база з військових питань. Законодавство України про військову службу. Військовий обов'язок і військова служба.
Тема 4. Історія розвитку українського війська	
Тема 4.1. Загальні відомості про війну, військо і військове мистецтво	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): визначає види війн, характер війни, суть і походження війни; розуміє місце та роль війни в історії людства; знає поняття «Збройні Сили», «армія», «військо», «воєк»; визначає причини виникнення і закономірності розвитку армії; обґрунтовує залежність розвитку і функціонування збройних сил від соціально-економічного устрою держави; наводить приклади переваги професійної армії в сучасних умовах.	Війна як складне соціально-політичне явище. Виникнення і розвиток Збройних Сил України. Військова справа: озброєння та військове мистецтво.
Тема 4.2. Російсько-українська війна: період 2014 – 2023 рр.	

Знаннєвий компонент Учень (учениця): знає міждержавні відносини, хід російсько-української війни, роль та значення коаліційного середовища в ході війни; називає мету та характер війни; періодизацію російсько-української війни; основні бої сил сектору оборони під час війни; аналізує складові «гібридності» російсько-української війни; характеризує геостратегію політики реваншу росії; російсько-українську війну 20.02.2014 – 24.02.2022: концепцію «гібридної війни»; «Другий фронт» росії в Україні 24.02.2022.	Відносин між московією та Україною з 1991 року. Формування путінізму як політичного режиму. Тактично-стратегічні цілі війни москвитів в Україні. Стан та участь українських збройних формувань у військових діях.
Тема 5. Основи міжнародного гуманітарного права	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): знає основні поняття та терміни міжнародного гуманітарного права; правила поведінки солдата в бою; міжнародні розпізнавальні знаки; принципи діяльності під час проведення гуманітарних операцій; вміє розпізнавати особи та об'єкти, які знаходяться під захистом МГП; розуміє особливості ведення воєнних дій з урахуванням норм МГП; механізм та види юридичної відповідальності за порушення норм МГП; характеризує заборонені методи та засоби ведення воєнних дій.	Об'єктивна необхідність врегулювання ведення бойових дій за допомогою міжнародного гуманітарного права. Особливості ведення воєнних дій з урахуванням норм МГП. Заборонені засоби та методи ведення воєнних дій. Правила застосування норм МГП щодо розпізнавання осіб та об'єктів. Міжнародний правовий захист жертв війни та цивільних об'єктів. Захист дітей та жінок в МГП. Запобігання порушенню норм МГП.

Розділ II. Загальновійськова підготовка	
Тема 1. Статути Збройних Сил України	
Тема 1.1. Військовослужбовці та взаємовідносини між ними	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): називає статути Збройних Сил України, основні їх вимоги; характеризує загальні права та обов'язки військовослужбовців, загальні обов'язки командирів (начальників); обґрунтовує поняття «військова ввічливість», статутні, нестатутні відносини; має уявлення про порядок звернення до начальників, віддання і виконання наказів; характеризує правила військової ввічливості та поведінки військовослужбовців, поняття щодо суті й значення військової дисципліни.	Поняття про військові статути. Загальні обов'язки військовослужбовців. Начальники та підлеглі, старші та молодші за званням та службовим становищем, їх права і обов'язки. Дотримання військовослужбовцями статутних взаємовідносин. Правила військової ввічливості та поведінки військовослужбовців. Порядок звернення до начальників, віддання і виконання наказів.
Тема 1.2. Розміщення військовослужбовців	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): знає загальні положення про розміщення військовослужбовців, загальні положення про утримання приміщень; характеризує правила пожежної безпеки, правила природокористування та охорони довкілля; дотримується правил пожежної безпеки, підтримує внутрішній порядок у приміщеннях.	Загальні положення про розміщення військовослужбовців. Утримання приміщень. Розміщення військовослужбовців в польових умовах.
Тема 2. Стройові прийоми і рух без зброї	

Знаннєвий компонент Учень (учениця): характеризує строї та їх елементи; розуміє обов'язки солдата перед шиккуванням і в строю; попередні та виконавчі команди; має уявлення про виконання команд «СТАВАЙ», «РІВНЯЙСЬ», «СТРУНКО», «ВІЛЬНО»; виконує стройові команди та прийоми, повороти на місці, рух стройовим і похідним кроком, повороти під час руху; характеризує дії, які виконуються в поворотах під час руху; дотримується заходів безпеки під час виконання стройових прийомів.	Строї та їх елементи. Обов'язки військовослужбовця перед шиккуванням і в строю. Попередня та виконавча команди. Виконання команд «СТАВАЙ», «РІВНЯЙСЬ», «СТРУНКО», «ВІЛЬНО». Стройове положення. Повороти на місці. Рух стройовим і похідним кроком. Повороти під час руху. Виконання стройових прийомів і руху без зброї.

Тема 3. Подолання перешкод

Знаннєвий компонент Учень (учениця): характеризує особливості бігу, подолання горизонтальних і вертикальних перешкод; має уявлення про техніку бігу по пересіченій місцевості; долає перешкоди різними способами; дотримується правил безпеки під час занять з військової та прикладної фізичної підготовки.	Біг по пересіченій місцевості. Подолання перешкод. Ознайомлення з елементами смуги перешкод.

Підсумкові практичні заняття

Знаннєвий компонент Учень (учениця): знає умови виконання вправи та нормативи оцінювання; характеризує взаємозв'язок елементів смуги перешкод з діями солдата на полі бою; обґрунтовує вплив якісного виконання вправ на успішне пересування на полі бою; Діяльнісний компонент виконує вправи найбільш раціональним способом із мінімальними затратами сил та часу.	Подолання єдиної смуги перешкод, природних (пристосованих) перешкод. Силіві вправи. Вправи з навантаженнями. Біг по пересіченій місцевості.

Розділ III. Вогнева підготовка

Тема 1. Стрілецька зброя та поводження з нею	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): називає та розрізняє види сучасної стрілецької зброї (пістолети, гвинтівки, штурмові гвинтівки, автомати, кулемети, гранатомети); має уявлення про принцип дії та бойові властивості стрілецької зброї.	Види стрілецької зброї, що знаходяться на озброєнні Збройних Сил України. Призначення, ТТХ, принципи його застосування.
характеризує бойові властивості та загальну будову автомата; має уявлення про призначення, загальну будову та бойові властивості автомата; пояснює принцип роботи автоматичної зброї; дотримується заходів безпеки під час розбирання автомата; називає основні частини і механізми автомата; розпізнає основні частини автомата, пістолета; називає призначення частин та механізмів автомата; характеризує порядок чищення, змащення і зберігання зброї; володіє навичками підготовки автомата до стрільби; характеризує дії під час підготовки автомата до стрільби; вказує можливі затримки і несправності під час стрільби і способи їх усунення; характеризує затримки і несправності під час стрільби; має уявлення про затримки під час стрільби; виконує неповне розбирання та збирання.	Призначення, будова автомата АК-74 (АКМ) та його модифікацій. Робота частин та механізмів при заряджанні автомата та під час пострілу. Огляд і підготовка автомата АК-74 (АКМ) до стрільби. Спорядження магазину, заряджання та розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки та несправності, що виникають під час стрільби, способи їх усунення.
Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): має уявлення про постріл та лінію прицілювання; володіє навичками правильного спуску спускового гачка; визначає точку прицілювання;	Призначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї та ручних гранатометів. Умови стрільби (нормальні, табличні).

характеризує умови стрільби.	
Тема 3. Прийоми та способи ведення вогню зі стрілецької зброї	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок ведення стрільби по нерухомих цілях і цілях, що з'являються; виконує вправи стрільб, передбачених програмою та нормативи з вогневої підготовки. Ціннісний компонент дотримується правил безпеки під час підготовки зброї до стрільби.	Навчання кучності стрільби з положення лежачи на навчально-тренувальних засобах (електронний, мультимедійний тощо). Навчання кучності стрільби з різних положень на навчально-тренувальних засобах. Навчання стрільби по цілях, що з'являються з положення лежачи на навчально-тренувальних засобах. Навчання стрільби з місця по нерухомих цілях, виконання вправи початкових стрільб.
Тема 4. Ручні гранати	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): називає бойові властивості ручних гранат; характеризує загальну будову і принцип дії ручних осколкових гранат; пояснює порядок огляду і підготовки гранат до застосування; розпізнає імітаційні та бойові гранати; виконує метання ручних осколкових гранат з різних положень та позицій; володіє навичками під час метання ручних осколкових гранат з різних положень та позицій; називає заходи безпеки під час поводження з ручними гранатами. Ціннісний компонент дотримується правил безпеки під час метання гранат.	Призначення, загальна будова і класифікація ручних гранат і запалів до них. Вимоги заходів безпеки під час поводження з ручними гранатами. Підготовка ручних гранат до метання. Метання навчально-імітаційних гранат (страйкбольних) у пішому порядку.
Підсумкові практичні заняття	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): здійснює виконання вправ стрільби з пневматичної зброї; виконує прийоми стрільби; вміє готуватися до стрільби з різних положень;	Приготування до стрільби з різних положень (лежачи, з коліна, стоячи) під час дій у пішому порядку. Неповне розбирання автомата. Збирання автомата після неповного розбирання. Спорядження магазину патронами.

визначає вибір і зайняття місця для стрільби. Ціннісний компонент дотримується правил безпеки під час проведення стрільби зі зброї.	Виконання вправ стрільб з пневматичної зброї.
Розділ IV. Тактична підготовка	
Тема 1. Основні індивідуальні навички солдата в бою	
Тема 1.1. Екіпірування солдата	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає склад і порядок припасування спорядження; пояснює порядок комплектування елементів спорядження; розуміє правила утримання і догляду спорядження.	Склад, припасування спорядження, догляд за ним. Бойовий комплект і його розміщення в предметах екіпірування.
Тема 1.2. Способи носіння зброї	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає способи носіння зброї; вміє приймати положення для стрільби; розуміє необхідність застосування положень для стрільби стоячи, з коліна, лежачи.	Способи носіння зброї (вільне, тактичне та в момент наближення до противника). Прийняття різних положень для стрільби (стоячи, з коліна, лежачи).
Тема 1.3. Пересування солдата на полі бою	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає способи пересування; вміє застосовувати різні способи пересування залежно від обставин.	Одиночне пересування солдата на полі бою: прискореним кроком; перебіжками, прийоми прихованого безшумного пересування та маскування - ходьба безшумно, пересування вночі, переповзання (напівкарачки, по-пластунськи, на боці).
Тема 2. Дії солдата в оборонному бою	
Тема 2.1. Дій під час відбиття наступу противника	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): характеризує дії солдата в обороні із початком вогневої підготовки противника, під час застосування засобів ураження; розуміє дії з початком вогневої підготовки противника.	Порядок дій солдата в оборонному бою, під час вогневої підготовки противника та відбиття наступу противника.
Тема 2.2. Дії при знищенні бронеоб'єктів противника	

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає як визначати броньовані об'єкти противника; застосовує порядок їх знищення на передньому краю оборони.	Порядок знищення броньованих об'єктів противника на передньому краю оборони.
Тема 2.3. Переміщення на позицію відділення, маневру з основної на запасну вогневу позицію	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок дій під час переміщення на місцевості; вміє здійснювати переміщення (маневр) з основної вогневої позиції на запасну.	Порядок дій під час висування на позицію відділення, маневру (переміщення) з основної на запасну вогневу позицію.
Тема 2.4. Дії у випадках прориву оборони	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок оборони позиції відділення; вміє діяти у разі обходу противника з флангу або виходу противника у тил; характеризує дії у разі прориву переднього краю бронетехнікою противника.	Дії у разі обходу противника з флангу або вихід противника у тил, прориву переднього краю бойовими броньованими машинами (ББМ) противника.
Тема 3. Дії солдата в наступі	
Тема 3.1. Порядок дій в наступальному бою	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок дій в наступальному бою; виконує завдання солдата в складі механізованого відділення.	Порядок дій в наступальному бою, завдання солдата в складі механізованого відділення під час ведення наступального бою.
Тема 3.2. Висування на рубіж атаки	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок дій перед атакою; вміє заряджати зброю, готувати ручні гранати до бою; виконує підгонку спорядження та заправку обмундирування, щоб ніщо не заважало діям; вміє робити виступ (виїмку) для швидкого вискакування з траншеї.	Зайняття вихідного положення для наступу і підготовка до атаки.
Тема 3.3. Дії при обстрілі противником	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця):	Порядок дії при усіх видах обстрілів.

знає порядок дії під час артилерійських, мінометних, стрілецьких обстрілів вміє знаходити ціль, визначати випередження, напрям польоту дронів та інших повітряних цілей, вести по них вогонь.	Боротьба з дронами та іншими повітряними цілями.
Тема 3.4. Дії під час штурму траншей противника	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок дій при штурмі траншеї противника; вміє застосувати ручні осколкові гранати в ході ведення наступу; розуміє як використовувати складки місцевості (місцеві предмети) для зближування з противником; займає вигідне положення для атаки та у взаємодії з вогневими групами для знищення противника.	Порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї. Порядок застосування ручних осколкових гранат в ході ведення наступу.
Тема 4. Основи інженерної підготовки	
Тема 4.1. Загальні відомості фортифікаційного обладнання позицій військ	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок розміщення загороджень на місцевості; вміє розрізняти споруди за призначенням: для ведення вогню, спостереження та управління підрозділом, захисту особового складу, для пунктів управління; місць збору поранених, захисту техніки; визначає фортифікаційні споруди за конструкцією (відкриті, закриті).	Система фортифікаційних споруд для захисту особового складу та ведення бойових дій.
Тема 4.2. Загальні відомості про невибухові інженерні загородження	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає протипіхотні невибухові загородження (малопомітні, влаштовуються з дротяних сіток, дротяні спіралі, загородження з гірлянд колючого та гладкого дроту, дротяні сітки на кілках, «спотикач», паркани, їжаки та рогатки); характеризує порядок розміщення протитанкових та протитранспортних	Невибухові інженерні загородження, які використовуються в сучасних бойових діях.

невибухових загороджень (рови, ескарпи, контрескарпи, вирви, завали, надовби, металеві (залізобетонні) їжаки, тетраедри, рогатки, бар'єри, барикади, а взимку, крім цього, снігові вали, смуги намерзання, ополонки, майни); вміє використовувати природні перешкоди.	
Тема 4.3. Загальні відомості про вибухові інженерні загородження	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): характеризує влаштування з різних типів мін та підричних зарядів за допомогою загороджувачів, дистанційних систем мінування або вручну для ураження живої сили, техніки противника та руйнування ворожих об'єктів; знає порядок розміщення загороджень на місцевості; вміє використовувати природні перешкоди.	Призначення, класифікація та види вибухових інженерних загороджень, які використовуються в сучасних бойових діях.
Тема 6. Ознайомлення з можливостями озброєння і військової техніки (ОВТ) іноземних виробників	
Тема 6.1. Загальні відомості про іноземне озброєння	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): розрізняє стрілецьку іноземну зброю: гвинтівку M16/карабін M4, кулемети M249, M240, крупнокаліберний кулемет Browning M2, автоматичні станкові гранатомети МК 19, НК GMG; протитанкове озброєння (Javelin FGM-148, NLAW, Carl Gustav, Panzerfaust 3, SMAW (Mk.153 Mod 0), M141 BDM (SMAW-D), AT4, RGW-90, C90-CRAM (M3), M72 LAW, Armbrust, RPG-75, RPG-76, Bulspike); переносні зенітні ракетні комплекси FIM-92 Stinger та Piorun.	Призначення, тактико-технічні характеристики стрілецької зброї, протитанкових та протиповітряних засобів іноземних виробників.
Підсумкові практичні заняття	
Виявлення цілей, визначення їх місцезнаходження відносно орієнтирів, доповідь про результати спостереження.	За командою керівника учень займає місце для спостереження. На відстані 200-500 м від спостерігача розмішені 9 цілей (мішеней).

	Завдання: виявити цілі, визначити їх місцезнаходження щодо орієнтирів та доповісти про результати спостереження.
Пересування на полі бою	Вихідне положення – вогнева позиція. Учні доводять тактичну обстановку, ставлять завдання вийти на новий рубіж. За командою керівника «Учень <i>Петренко</i> , на такий-то рубіж – вперед!» учень, враховуючи місцевість, долає 50 м: перебіжкою 15 м, переповзанням попластунськи 20 м і перебіжкою – 15 м. Час відраховується від команди на пересування до досягнення вказаного рубежу і приготування до стрільби.
Вибір місця для стрільби (спостереження), обладнання окопу для стрільби з автомату лежачи.	Вихідне положення – лежачи, сидячи або стоячи. Учні доводять тактичну обстановку, ставлять завдання на вказаному рубежі вибрати місце для стрільби (спостереження) і обладнати окоп для стрільби лежачи. Відстань до рубежу не більше 50м
Розділ V. Військова топографія	
Тема 1. Основи військової топографії	
Тема 1.1. Топографічні карти. Умовні знаки і рельєф	
Знаннєвий та діяльнісний компоненти Учень (учениця): має поняття про топографічну карту, план, профіль і масштаби; розуміє систему прямокутних та географічних координат; пояснює умовні знаки для топографічних карт (масштабні та позамасштабні); визначає положення предметів за їхнім зображенням на карті позамасштабними умовними знаками.	Спосіб зображення рельєфу на топографічних картах. Умовні знаки. Висота перерізу рельєфу.
Тема 1.2. Визначення координат	

Знаннєвий та діяльнісний компоненти Учень (учениця): знає систему прямокутних та географічних координат, висоту перерізу рельєфу; вміє визначити на якій відстані від осьового меридіана зони розташовані точки; визначає відстані на місцевості за топографічною картою, абсолютні і відносні висоти та зони видимості.	Система прямокутних та географічних координат; визначення на карті координат вказаних об'єктів.
Тема 2. Орієнтування на місцевості	
Тема 2.1. Способи орієнтування на місцевості	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає як визначати відстані до предметів за кутовими та лінійними розмірами предметів, побудовою трикутника на місцевості; розуміє як застосовувати знання на практиці під час проведення занять з тактичної підготовки.	Орієнтування на місцевості з визначенням відстаней до об'єктів спостереження. Прості способи визначення відстаней: окомірно, кроками, за співвідношенням швидкості світла і звуку.
3. Тематичні контрольні нормативи	
Визначення напрямку руху за вказаним магнітним азимутом за допомогою компасу. Рух за азимутом. Знаннєвий та діяльнісний компоненти Учень (учениця): вміє користуватися компасом та рухатися на місцевості за його допомогою; знає поняття «магнітний азимут», способи визначення напрямку за заданим азимутом та особливості руху.	На місцевості учню вказується магнітний азимут. За командою керівника «До визначення напрямку руху приступити» він визначає окремий орієнтир та доповідає. Час фіксується від подачі команди до доповіді. Учню видається схема (таблиця) даних для руху за азимутом, на якій вказані вихідний та кінцевий пункти 3-4 проміжних орієнтири, магнітні азимути та відстані між ними в метрах. Довжина маршруту не менше 2 км. Дотримуючись маскування, пішим порядком учень має вийти до кінцевого пункту. Час враховується від видачі схеми до виходу у кінцевий пункт.
Розділ VII. Домедична допомога	
Тема 1. Базова підтримка життя	
Тема 1.1. Основи законодавства України про охорону здоров'я людини	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця):	Основні документи нормативно правової бази щодо захисту життя

називає основні документи щодо захисту життя і здоров'я людини в Україні; обґрунтовує заходи медичного захисту населення у надзвичайних ситуаціях; має уявлення про Стандарт підготовки І-СТ-3 «Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини».	і здоров'я людини в Україні. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Закон України «Про екстрену медичну допомогу». Основні принципи охорони здоров'я в Україні.

Тема 1.2. Надання домедичної допомоги при кровотечах

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає основні види кровотеч, причини й ознаки зовнішньої кровотечі, алгоритм дій при кровотечах, засоби зупинки кровотеч, способи зупинки зовнішньої артеріальної, венозної і капілярної кровотечі, місця затискання артерій; характеризує техніку зупинки зовнішньої кровотечі; застосовує прямий тиск на рану; уміє застосовувати джгут для зупинки крові, надавати допомогу при появі ознак внутрішньої кровотечі, проводити тампонування рани; має уявлення про сучасні гемостатичні препарати, які використовуються в бойових умовах, засоби їх використання; володіє технікою використання контактних гемостатичних препаратів (на прикладі Combat Gauze), технікою підготовки пораненого до вносу у жовту зону. Ціннісний компонент дотримується правил безпеки під час надання домедичної допомоги при кровотечах.	Види кровотеч. Неконтрольована кровотеча як найбільш поширена серед попередження смертей після травматичного ушкодження. Алгоритм дій при кровотечі. Техніка застосування прямого тиску на рану. Техніка накладання турнікета на верхні й нижні кінцівки. Техніка вносу поранених.

Тема 1.3. Відновлення прохідності дихальних шляхів

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає: будову верхніх дихальних шляхів, показання та протипоказання до застосування назофарингеального та орофарингеального повітроводів, надгортанних повітроводів, застосування мішка Амбу з маскою самостійно або удвох, крикотиреотомію; вміє відновлювати та підтримувати прохідність дихальних шляхів за допомогою	Будова верхніх дихальних шляхів. Огляд верхніх дихальних шляхів. Визначення дихання технікою «чую, бачу, відчуваю». Поняття про обструкцію, види обструкції. Способи відкриття і забезпечення прохідності дихальних шляхів в тактичних умовах. Правила застосування, показання та протипоказання до

стабільного бокового положення, застосування технік «відхилення голови з підйомом щелепи», «виведення щелепи», назофарингеального та орофарингеального повітроводів, надгортанних повітроводів, проводити аспірацію за допомогою ручного та електричного відсмоктувача; виконувати крикотиреотомію, а також проводити штучну вентиляцію легень за допомогою мішка Амбу та маскою самостійно або у двох; проводити моніторинг постраждалого за допомогою пульсоксиметрії; заповнювати відповідні розділи картки пораненого.	використання назо-, орофарингеальних, надгортанних повітроводів. Крикотиреотомія. Техніка вентиляції легень за допомогою мішка Амбу. Поняття пульсоксиметрії. Стабільне бокове положення. Заповнення відповідних розділів картки пораненого.
Тема 1.4. Надання домедичної допомоги для запобігання розвитку гіпотермії	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає: яку небезпеку несе розвиток гіпотермії при травмі; вміє користуватись різними термоковдрами та зігрівальними елементами для запобігання розвитку гіпотермії.	Небезпека розвитку гіпотермії при травмі та опіках. Термоковдри та їх модифікації. Зігрівальні елементи. Засоби для підігрівання розчинів. Профілактика розвитку гіпотермії.
Тема 1.5. Травми грудної клітки	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає будову грудної клітки людини, типи травм грудної клітки, порядок огляду грудної клітки, види і характеристики декомпресійних голок та оклюзійних наліпок. вміє проводити огляд грудної клітки за протоколом MARCH, визначати ознаки пневмотораксу та інших травм грудної клітки, напруженого пневмотораксу, застосовувати оклюзійні наліпки, проводити пульсоксиметрію, аускультацию.	Анатомія грудної клітки. Травми грудної клітки. Пневмоторакс. Гемоторакс. Оклюзійні наліпки. Пульсоксиметрія. Аускультация. Допомога на етапі роботи в укритті і під час евакуації.
Тема 1.6. Травми голови та очей	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає методи оцінки свідомості; симптоми травм голови; вміє проводити оцінку постраждалих з підозрою на травму голови; надавати допомогу при травмах голови. Надавати невідкладну допомогу при судомах. Проводити оцінку постраждалих з підозрою на	Визначення зовнішніх факторів, які можуть спричинити травми голови. Огляд та оцінка постраждалого з травмою голови. Надання допомоги при травмах голови. Допомога при судомах. Огляд та оцінка постраждалого з травмою ока. Швидкий польовий тест на гостроту зору. Надання

травму ока, проводити швидкий польовий тест гостроти зору, надавати домедичну допомогу при травмах ока, заповнювати відповідні розділи картки пораненого.	домедичної допомоги при підозрі на травму ока.
Тема 2. Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина)	
Тема 2.1. Домедична допомога в екстремальних та бойових умовах	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): називає першочергові завдання, які стоять перед рятувником при наданні долікарської допомоги, правові акти, що регламентують надання долікарської допомоги; знає основні правила надання першої допомоги в невідкладних ситуаціях; називає етапи та принципи надання домедичної допомоги в умовах ведення бойових дій (система САБС); знає екіпірування військовослужбовця для надання першої невідкладної допомоги на полі бою, склад та призначення індивідуальної аптечки. Зони надання домедичної допомоги (червона, жовта, зелена зони); уміє користуватися індивідуальною аптечкою для надання домедичної допомоги; називає засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця (пластикові рукавички і маски штучного дихання, тонометр, термометр, піпетка та одноразові шприци, шприц-тюбик, гумова трубка або джгут, затискач або пінцет, ніж, скальпель або ножиці); знає комплектність та застосування санітарної сумки, алгоритм надання першої медичної допомоги в секторах обстрілу й укриття; має уявлення про сучасну концепцію надання медичної допомоги під час бойових дій; уміє користуватися медичною аптечкою домашньою, автомобільною, індивідуальною та невідкладної медичної допомоги.	Поняття домедичної допомоги в екстремальних умовах мирного часу та бойових умовах. Правові аспекти надання домедичної допомоги. Входження в контакт з потерпілим, первинний огляд потерпілого. Визначення ушкоджень (поранень). Застосування засобів для надання домедичної допомоги, які знаходяться в індивідуальній аптечці військовослужбовця (пораненого).
Тема 2.2. Домедична допомога при пораненнях. Перев'язка пораненого	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця):	Домедична допомога під час поранень. Обробка рани – основа першої допомоги під час

пояснює класифікацію ран; орієнтується в порядку надання першої допомоги при пораненнях;

знає асептичні й антисептичні засоби обробки ран, види і класифікацію пов'язок, уміє накладати пов'язку для зупинки кровотеч;

використовує пакет перев'язувальний індивідуальний, характеризує види пов'язок;

виконує норматив із надання домедичної допомоги пораненому; застосовує методи накладання пов'язки на різні частини тіла пораненого; уміє накладати різні види пов'язок, володіє методикою накладання покривної пращоподібної, підтримуючої й іммобілізуючої шинної пов'язки.

Ціннісний компонент

дотримується правил асептики й антисептики.

поранень.

Асептичні й антисептичні засоби обробки ран. Правила асептики й антисептики. Правила надання першої допомоги під час поранень.

Перев'язка ран. Визначення процесу перев'язки. Засоби перев'язування ран. Пакет перев'язувальний

індивідуальний, порядок користування. Бинт, способи та техніка його намотування.

Визначення і класифікація пов'язок за призначенням і виконанням. Загальні вимоги до накладання та правила накладання пов'язок під час поранень.

Характеристика покривних, давлучих, іммобілізуючих та підтримуючих пов'язок. Будова покривної і давлучої пов'язки. Методи накладання покривних (бинтової, косинкової, пращоподібної і пластирної) пов'язок і давлучої бинтової пов'язки. Методи накладання іммобілізуючих (шинної, бинтової та гіпсової) і підтримуючих (косинкової і бинтової) пов'язок. Перев'язка пораненого.

Накладання бинтових пов'язок на голову, грудну клітку, плече, низ живота, нижню і верхню кінцівки. Накладання косинкових пов'язок на голову, плече, стегно, пах, стопу. Тренування у наданні першої допомоги при пораненнях.

Перев'язка пораненого. Накладання пращоподібних пов'язок на голову, ніс і щелепу. Накладання підтримуючої пов'язки підвішуванням кінцівки.

	Накладання імобілізуючої шинної пов'язки: шини Крамера на передпліччя, дерев'яної шини на стегно.
Підсумкові практичні заняття	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає види кровотеч; основні принципи невідкладної допомоги, дотримується правил особистої безпеки, знає алгоритм дій при кровотечі; вміє розпізнати кровотечу, що загрожує життю; розуміє важливість негайної реакції на кровотечу, що загрожує життю; знає способи зупинки кровотечі; застосовує прямий тиск на рану; володіє технікою накладання турнікета на верхні та нижні кінцівки; вміє проводити тампонування рани; володіє методами виносу та переміщення поранених. Ціннісний компонент дотримується правил безпеки під час надання домедичної допомоги при кровотечах.	Види кровотеч. Неконтрольована кровотеча як найбільш поширена причина серед попереджуваних смертей після травматичного ушкодження. Алгоритм дій при кровотечі. Техніка застосування прямого тиску на рану. Техніка накладання турнікета на верхні та нижні кінцівки. Техніка тампонування рани. Техніка накладання давлячої пов'язки. Техніка накладання пов'язок на голову, передпліччя, ліктьовий та плечовий суглоби, колінний та гомілковостопний суглоби.

11 клас

Розділ I. Збройні Сили України на захисті України	
Тема 1. Нормативно-правова база з військових питань	
Знаннєвий компонент називає основні закони України, що забезпечують обороноздатність держави; види військової служби; розуміє напрямки військово-професійної орієнтації; характеризує особливості підготовки військових кадрів для ЗСУ та інших військових формувань; знає правила прийому, порядок підготовки та вступу до військових навчальних закладів; розуміє завдання строкової, контрактної, альтернативної служб та їх відмінності.	Нормативно-правова база з військових питань. Законодавство України про військову службу. Структура та завдання Збройних Сил України та інших військових формувань України, які передбачені законодавством. Основні напрямки військово-професійної орієнтації учнів. Військові заклади освіти, правила прийому, порядок підготовки та вступу до них.
Розділ II. Загальновійськова підготовка	
Тема 1. Статути Збройних Сил України	
Тема 1.1. Розподіл часу і повсякденний порядок	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): знає розпорядок дня військової частини та його значення для виконання заходів повсякденної діяльності, побут особового складу підрозділів, загальні положення про розподіл часу та його використання; характеризує порядок звільнення з розташування військової частини, відвідування військовослужбовців.	Загальні положення про розподіл часу та його використання.
Тема 1.2. Основи організації та несення вартової служби	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає поняття «варта», «пароль», види варт, склад та озброєння варті, об'єкти, які охороняють варті; характеризує дії, які виконуються при розводі, зміні варт; бере участь у тренуванні з виконання дій при розводі, зміні варт, знає права та обов'язки чатового, правила зміни чатових, порядок застосування зброї чатовим, виконує обов'язки	Поняття варті. Види варт, склад та озброєння варті, об'єкти, які охороняють варті. Розвід варт. Зміна варт. Пароль. Допуск до вартового приміщення. Права та обов'язки чатового. Озброєння чатового. Порядок застосування зброї чатовим.

чатового, називає озброєння чатового, бере участь у тренуванні з виконання дій при застосуванні зброї чатовим.	
Тема 2. Стройові прийоми і рух без зброї	
Тема 2.1. Строї відділення	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає зміст команд: «Струнко», «Вільно», «Заправитись», «Розійдись», «До мене»; здійснює шиккування відділення в розгорнутий і похідний строї; виконує розмикання та змикання у складі відділення; виконує дії під час перешикування відділення з однієї шеренги у дві і навпаки; рухається у складі відділення стройовим та похідним кроком.	Шиккування відділення в розгорнутий і похідний строї. Розмикання і змикання відділення. Перешикування відділення з однієї шеренги (колони) у дві і навпаки. Рух відділення стройовим і похідним кроком.
Тема 2.2. Вихід із строю, повернення у стрій та підхід до начальника	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): знає зміст команд, які подаються для виходу з одношеренгового/двошеренгового строю, (повернення) в стрій, порядок дій за ними; бере участь у тренуванні з виконання команд, які подаються для виходу з одношеренгового/двошеренгового строю, (повернення) в стрій; знає зміст команд, які подаються при підході до начальника та відході від нього.	Вихід із строю, повернення у стрій.
Розділ III. Вогнева підготовка	
Тема 1. Стрілецька зброя та поводження з нею	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): виконує утримання зброї в положенні для стрільби стоячи, з коліна, сидячи, лежачи на ліктях; володіє навичками поворотів та розворотів зі зброєю в різних положеннях; дотримується порядку розряджання зброї після виконання стрільби, розуміє як	Стрілецькі тренування (маніпуляції зі зброєю). Відпрацювання утримання зброї в положенні для стрільби стоячи учнями при діях в пішому порядку. Відпрацювання утримання зброї в положенні для стрільби з

проводити плавний спуск спускового гачка при утриманні зброї в різних положеннях.	коліна учнями при діях в пішому порядку. Відпрацювання утримання зброї в положенні для стрільби сидячи учнями при діях в пішому порядку. Відпрацювання утримання зброї в положенні для стрільби лежачи на ліктях учнями при діях в пішому порядку. Відпрацювання утримання зброї в положенні для стрільби лежачи, з коліна і стоячи при стрільбі з автомата по повітряним цілям. Тренування в плавному спуску спускового гачка при утримання зброї в різних положеннях. Відпрацювання поворотів та розворотів з мінімізацією стрілка в різних положеннях. Виконання розряджання зброї після виконання стрільби з різних положень і надання до огляду зброї після розряджання.
Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає призначення вихідних установок; уміє вибирати точку прицілювання; характеризує табличні (нормальні) умови: температуру, вітер, тиск повітря, кут місця цілі та ін.	Призначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї та ручних гранатометів. Умови стрільби (нормальні, табличні).
Тема 3. Прийоми та способи ведення вогню зі стрілецької зброї	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): виконує вправи стрільб, передбачені програмою та нормативи з вогневої підготовки. Ціннісний компонент дотримується правил безпеки під час підготовки автоматичної зброї до стрільби.	Удосконалення навичок кучності стрільби з різних положень на навчально-тренувальних засобах. Удосконалення навичок стрільби по цілях, що з'являються з положення лежачи на навчально-тренувальних засобах. Удосконалення навичок стрільби з місця по нерухомих

	цілях, виконання вправи початкових стрільб.
Тема 4. Ручні гранати	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): називає бойові властивості ручних гранат; виконує метання ручних осколкових гранат з різних положень та позицій; володіє навичками під час метання ручних осколкових гранат з різних положень та позицій; називає заходи безпеки під час поводження з ручними гранатами; Ціннісний компонент дотримується правил безпеки при метанні гранат; виконує вправу з метання ручних гранат.	Підготовка ручних гранат до метання. Метання навчально-імітаційних гранат (страйкбольних) у пішому порядку.
Підсумкові практичні заняття	
Учень (учениця): здійснює виконання вправ стрільб з пневматичної зброї; виконує прийоми стрільби (вогневі тренування); вміє готуватися до стрільби з різних положень; вміє виконувати положення стрільця під час стрільби з місця і в русі в пішому порядку; бере участь у приготуванні до стрільби. Ціннісний компонент: дотримується правил безпеки при проведенні стрільби зі стрілецької зброї.	Приготування до стрільби в положенні лежачи з місця. Приготування для стрільби стоячи. Приготування для стрільби з коліна (з колін). Виконання вправ стрільб з пневматичної зброї.
Розділ IV. Тактична підготовка	
Тема 1. Основні індивідуальні навички солдата в бою	
Тема 1.1. Індивідуальне маскування солдата	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає як нанести маскувальну фарбу; вміє наносити маскувальну фарбу, використовувати маскувальну стрічку та сітку.	Маскування. Нанесення тактичної фарби та маскування особистої зброї. Маскування від тепловізорів. Маскування у містах, у лісі та ін.
Тема 1.2. Дії за сигналами і командами в бойовій обстановці	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця):	Сигнали і команди у бойовій обстановці.

розрізняє сигнали і команди, які подаються в бойовій обстановці; вміє подавати сигнали жестами; характеризує сигнали ракетами, димами, зброєю та іншими засобами і способами; розуміє команди та сигнали, що подаються голосом і засобами зв'язку.	Сигнальні жести та сигнали, що подаються сигнальними ракетами, димами, рукою, зброєю та іншими засобами і способами. Команди і сигнали, що подаються голосом і засобами зв'язку.
Тема 2. Дії солдата в оборонному бою	
Тема 2.1. Дії в обороні	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок дій під час застосування зброї масового ураження; вміє боротись з авіацією противника.	Порядок дій під час застосування зброї масового ураження. Способи та засоби боротьби з авіацією противника.
Тема 3. Дії солдата в наступі	
Тема 3.1. Дії солдата в наступі	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок дій під час атаки; вміє долати мінно-вибухові та інші інженерні перешкоди.	Атака з подоланням мінно-вибухових та інших інженерних перешкод.
Тема 4. Основи інженерної підготовки	
Тема 4.1. Інженерні загородження	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок розміщення загороджень на місцевості; вміє використовувати природні перешкоди; розуміє як застосовувати протитанкові та протипіхотні загородження.	Розташування загороджень на місцевості, природні перешкоди, ускладнення природних перешкод. Протипіхотні та протитанкові загородження.
Тема 5. озброєння та бойова техніка військової частини (підрозділу)	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): характеризує озброєння та бойову техніку військової частини; знає призначення бойової техніки та озброєння; має уявлення про озброєння та бойову техніку в дії.	Ознайомлення з озброєнням та бойовою технікою військової частини (підрозділом), їх призначення, тактико-технічна характеристика. Демонстрація озброєння та бойової техніки в дії.
Тема 6. Ознайомлення з можливостями ОВТ іноземних виробників	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає порядок підготовки зразків озброєння іноземних виробників до застосування;	Порядок підготовки іноземного озброєння до застосування.

розуміє принцип роботи зразків озброєння іноземних виробників.	
7. Підсумкові практичні заняття	
Виявлення цілей, визначення їх місцезнаходження відносно орієнтирів, доповідь про результати спостереження.	За командою керівника учень займає місце для спостереження. На відстані 200-500 м від спостерігача розмішені 9 цілей (мішеней). Завдання: виявити цілі, визначити їх місцезнаходження відносно орієнтирів і доповісти про результати спостереження.
Вибір місця для стрільби (спостереження), обладнання окопу для стрільби з автомата лежачи.	Вихідне положення – лежачи, сидячи або стоячи. Учню доводять тактичну обстановку, ставлять завдання на вказаному рубежі вибрати місце для стрільби (спостереження) і обладнати окоп для стрільби лежачи. Відстань до рубежу не більше 50 м.
Розділ V. Основи військової топографії	
Тема 1. Орієнтування на місцевості	
Прості способи визначення відстаней: окомірно, кроками, за співвідношенням швидкості світла і звуку. Знаннєвий та діяльнісний компоненти Учень (учениця): знає як визначати відстані до предметів за кутовими та лінійними розмірами предметів, побудовою трикутника на місцевості; розуміє як застосовувати знання на практиці в процесі проведення занять з тактичної підготовки.	Орієнтування на місцевості з визначенням відстаней до об'єктів спостереження.
Розділ VI. Основи цивільного захисту	
Тема 1. Надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу, загроза їх виникнення	
Тема 1.1. Нормативно-правова база цивільного захисту	

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): називає основні положення нормативно-правової бази цивільного захисту; складові єдиної державної системи цивільного захисту; міжнародні розпізнавальні знаки; пояснює важливість знань основ цивільного захисту.	Єдина державна система цивільного захисту та її складові. Законодавче та нормативно-правове забезпечення та його функціонування. Організаційна структура цивільного захисту закладу освіти.
Тема 1.2. Надзвичайні ситуації мирного часу	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): характеризує причини виникнення надзвичайних ситуацій, їх вплив на безпеку життєдіяльності людини та довкілля; називає види, загальні ознаки та рівні надзвичайних ситуацій, джерела небезпечних ситуацій; оцінює обстановку при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій, визначає заходи щодо запобігання соціальних надзвичайних ситуацій.	Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Загальні ознаки надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації мирного часу та їх вплив на довкілля і безпеку життєдіяльності людини.
Тема 1.3. Ядерна зброя	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): характеризує вражаючі фактори ядерного вибуху; проводить паралель між навчальним матеріалом із курсу фізики та предмета «Захист України»; має уявлення про перспективні види зброї, засновані на нових фізичних принципах; пояснює терміни «вражаюча дія», «нейтронний боеприпас», «зони руйнувань».	Ядерна зброя та вплив її на населення. Характеристика вражаючих факторів ядерного вибуху. Променева хвороба, безпечна доза, зони руйнувань. Особливості вражаючої дії нейтронних боеприпасів.
Тема 1.4. Хімічна і біологічна (бактеріологічна) зброя	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): характеризує дію на організм отруйних речовин; знає їх класифікацію;	Хімічна зброя та засоби її застосування. Класифікація та токсичні характеристики отруйних речовин, дія їх на організм. Бінарні

розрізняє поняття «зона хімічного ураження» «осередок хімічного ураження»; характеризує зони хімічного ураження; проводить паралель між навчальним матеріалом із курсу хімії та біології та предмета «Захист України».	боєприпаси. Зони хімічного ураження. Біологічна зброя та засоби її використання. Бойові властивості та вражаюча дія.
Тема 1.5. Сучасні звичайні засоби ураження	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає вражаючі фактори зброї звичайного ураження; характеризує дію звичайних засобів ураження; характеризує основні способи захисту.	Сучасні звичайні засоби масового ураження: осколкові, кулькові, фугасні, боєприпаси об'ємного вибуху.
Тема 1.6. Запалювальна зброя	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає властивості та відмінності видів запалювальних речовин; характеризує вражаючу дію кожної речовини; вміє використовувати способи захисту.	Запалювальні речовини і суміші. Заходи та засоби захисту від дії запалювальної зброї.
Тема 1.7 Характеристика осередків ураження	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): пояснює наслідки руйнування радіаційно-хімічнонебезпечних об'єктів, негативний вплив надзвичайних ситуацій на життєдіяльність людини та довкілля; дотримується правил безпечної поведінки при впливі факторів надзвичайних ситуацій.	Характеристика осередків ураження, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій
Тема 1.8. Місцеві об'єкти підвищеної небезпеки	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): наводить приклади можливого виникнення і впливу надзвичайних ситуацій; знає потенційно небезпечні об'єкти міста (району).	Можливі надзвичайні ситуації регіону, їх наслідки для життєдіяльності населення та суб'єктів господарювання. Потенційно небезпечні об'єкти міста (району). Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.

Тема 2. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях	
Тема 2.1. Захист населення в надзвичайних ситуаціях	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає способи оповіщення населення про надзвичайні ситуації в умовах мирного часу та особливого періоду; називає сигнали «Увага всім», «Повітряна тривога», «Хімічна небезпека», «Радіаційна небезпека»; характеризує дії населення під час аварій техногенного і природного характеру (під час пожежі, повені, землетрусу, аварії на виробництві, зокрема, під час аварій на атомних енергетичних установках.	Основні принципи щодо захисту населення. Дії населення під час виникнення аварій, катастроф і стихійних лих. Оповіщення населення сигналами: «Увага всім», «Повітряна тривога», «Радіаційна небезпека», «Хімічна небезпека».
Тема 2.2. Засоби захисту органів дихання	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає принцип дії та будову найпростіших, фільтрувальних та ізолюючих засобів захисту органів дихання; розрізняє за призначенням та типом застосування; вміє робити підбір, правильно використовувати.	Найпростіші засоби захисту органів дихання: протипилова тканинна маска ПТМ-1, ватно-марлева пов'язка, респіратори. Фільтрувальні та ізолюючі засоби органів дихання (ЦП-5, ЦП-7, ВФП, ПП-5), їх призначення, будова, підбір, застосування.
Тема 2.3. Практичні тренування	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає принцип роботи, призначення, будову, порядок підбору шолом-маски, порядок перевірки протигазу; характеризує порядок зберігання фільтруючих протигазів. Діяльнісний компонент правильно одягає протигаз.	Тренування, застосування засобів захисту органів дихання
Тема 2.4. Ізолюючі засоби захисту шкіри	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає засоби захисту шкіри та способи їх підготовки для захисту; характеризує захисні костюми.	Звичайні засоби захисту шкіри. Загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК), захисний костюм Л-1, їх застосування.

Діяльнісний компонент правильно одягає легкий захисний костюм та загальновійськовий захисний комплект ЗЗК.	
Тема 2.5. Практичні тренування	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає призначення, комплект, порядок підбору ЗЗК, порядок перевірки; характеризує порядок одягання та зняття елементів захисту. Діяльнісний компонент правильно одягає ЗЗК, Л-1.	Тренування застосування засобів захисту органів дихання.
Тема 2.6. Медичні засоби індивідуального захисту	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає призначення медичних засобів індивідуального захисту; вміє використовувати індивідуальний перев'язувальний пакет ІПП; має уяву про використання індивідуального протихімічного пакета ІПП-8.	Призначення медичних засобів індивідуального захисту. Військова індивідуальна аптечка, її використання, індивідуальний протихімічний пакет ІПП-8, його призначення і використання. Індивідуальний перев'язувальний пакет ІПП його призначення і використання.
Тема 2.7. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає призначення приладів; розрізняє вимірювання потужності дози, рівня радіоактивного забруднення; характеризує порядок використання індикаторних трубок ВПХР; розуміє порядок дій за результатами проведених вимірів.	Класифікація, призначення та порядок використання приладів. Дозиметричні приладами "Терра" (МКС-05), METRINCO R600UA (ДП-5), ДП-22в, ДКП-50А, ІД-1. Виявлення й визначення ступеня зараження отруйними й сильнодіючими отруйними речовинами військовим приладом хімічної розвідки (ВПХР).
Тема 2.8. Захисні споруди цивільного захисту	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): називає щілини, укриття, сховища;	Споруди для укриття і захисту людей, їх класифікація, обладнання та порядок використання.

характеризує обладнання укриттів, сховищ, порядок використання, призначення та види захисних споруд, основні вимоги до захисту захисних споруд, вимоги, які ставляться до захисних споруд (сховищ, укриття). Діяльнісний компонент уміє підвищувати захисні властивості житла.	Укриття найпростішого типу. Їх характеристика, способи спорудження та застосування. Протирадіаційні укриття (ПРУ) їх характеристика. Переобладнання приміщень в ПРУ. Сховища, їх види та розміщення людей в них.
Тема 3. Попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів, мінна безпека	
Тема 3.1. Загальні відомості про вибухонебезпечні предмети	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): розрізняє вибухонебезпечні предмети; характеризує вибухові речовини, піротехнічні засоби, саморобні вибухові пристрої, міни, гранати; має уявлення про ознаки, які дозволяють припустити, що має справу з вибуховим пристроєм.	Поняття про вибухонебезпечні предмети. Протипіхотні, протитанкові, мінометні міни, міни-пастки, міни-сюрпризи, снаряди, гранати, авіаційні бомби, бойові частини ракет. Ознаки наявності вибухонебезпечних предметів.
Тема 3.2. Дії при виявленні небезпечних предметів	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає дії у разі виявлення підозрілих та вибухонебезпечних предметів; коментує категоричні заборони під час виявлення вибухонебезпечних предметів.	Заходи безпеки під час огляду, алгоритм дій у разі виявлення вибухонебезпечних та підозрілих предметів. Відповідальність за виготовлення, розповсюдження вибухонебезпечних предметів та порушення правил поведінки з ними.
Тема 3.3. Мінна безпека	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає складові протимінної діяльності; має уявлення про дистанційне мінування; розуміє про загрози, які виникли під час бойових дій в російсько-українській війні.	Складові протимінної безпеки. Міжнародне гуманітарне право у сфері протимінної діяльності. Історія становлення протимінної діяльності. Зростання значення протимінної діяльності під час російської агресії проти України.
Підсумкові практичні заняття	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця):	Одягання протигазу.

знає методи захисту органів дихання, умови і правила виконання нормативу «Одягання протигаза». Діяльнісний компонент практично і правильно одягає протигаз, респіратор, марлеву пов'язку, правильно виготовляє самостійно марлеву пов'язку, уміє діяти в разі пошкодження шолом-маски або фільтру. Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): вміє одягати панчохи, плащі у вигляді «плащ у рукави», протигази та рукавиці.	Одягання загальновійськового захисного комплекту (плащ у рукави). Дії за сигналом «Хімічна тривога».
Розділ VII. Домедична допомога	
Тема 1. Базова підтримка життя	
Тема 1.1. Домедична допомога при опіках, тепловому та сонячному ударі, обмороженні й електротравмі	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає правила домедичної допомоги при опіках, обмороженнях, ураженнях електричним струмом, тепловому та сонячному ударі; пояснює способи профілактики опікового шоку, сонячного удару, обмороження, ураження електричним струмом; застосовує способи накладання пов'язок при опіках та обмороженнях. Ціннісний компонент дотримується правил гігієни; надає домедичну допомогу при тепловому та сонячному ударі, ураженні електричним струмом; розрізняє відмінність між ураженнями електричним струмом і блискавкою.	Домедична допомога при термічних та хімічних опіках. Класифікація обмороження. Перша допомога при обмороженнях. Тепловий та сонячний удар, причини та симптоми їх розвитку. Ураження електричним струмом, блискавкою. Домедична допомога, дотримання правил безпеки під час допомоги при ураженні електричним струмом і блискавкою.
Тема 1.2. Домедична допомога при переломах, вивихах	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): класифікує переломи та вивихи; характеризує ознаки травматичного шоку; вибирає способи транспортування потерпілих; застосовує способи накладання шини з підручного матеріалу;	Поняття про переломи кісток та вивихи суглобів, їх класифікація. Ознаки переломів та симптоми вивихів. Закриті ушкодження: забиття, вивихи, розтягнення м'язів і зв'язок, синдром тривалого здавлювання (травматичний токсикоз).

виконує норматив з надання домедичної допомоги при переломах; надає першу допомогу при переломах та вивихах; володіє способами транспортування потерпілих.	
Тема 1.3. Перша допомога при отруєннях і укусах	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): наводить приклади згубного впливу отруйних речовин на організм людини; характеризує профілактичні заходи отруєння хімічними речовинами, продуктами харчування тваринного та рослинного походження; надає першу допомогу при отруєннях, укусах змії і комах; застосовує антидоти при отруєннях; характеризує особливості отруєння солями важких металів, фосфорними речовинами; володіє навичками надання першої допомоги при різноманітних отруєннях; вибирає алгоритм надання домедичної допомоги при алергічній реакції; знає лікарські препарати, необхідні для надання першої допомоги і заходи безпеки під час надання домедичної допомоги.	Перша допомога при отруєннях метиловим спиртом, дихлоретаном, парами бензину, хлору, аміаку, сильними кислотами і лугами. Отруєння чадним газом, двоокисом вуглецю, метаном, аргонном і азотом. Явище асфіксії. Перша допомога при отруєнні газами. Особливості отруєння солями важких металів, сполуками фосфору та іншими деструктивними речовинами. Харчові отруєння. Особливості функціонального отруєння нейротропними препаратами, алкоголем та нікотинном. Перша допомога при укусах плазунів та комах.
Тема 1.4. Домедична допомога під час головного болю та гострого болю в животі	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає загальні симптоми головного болю, захворювань шлункового-кишкового тракту, нападу апендициту, виразки шлунку; має поняття про методи позбавлення головного болю та болю в животі.	Ознаки захворювань. Гострі хвороби шлунка (спрага, біль у животі, відрижка, печія, блювання, шлункова кровотеча), кишок (проноси, закрепи, метеоризм, кишкова кровотеча) і сечовивідних шляхів (розлад виділення сечі, набряки, гіпертонія, біль), які потребують першої допомоги. Надання домедичної допомоги під час головного болю.
Тема 2. Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина)	
Тема 2.1. Надання допомоги пораненим в умовах бойових дій - загальні положення	

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає рівні надання допомоги відповідно до рекомендацій TCCC (ASM, CLS, CMC, CPP); найпоширеніші причини смертей на полі бою; типи травм, які найчастіше зустрічаються в умовах бойових дій; алгоритми надання домедичної допомоги (MARCH-PAWS), етапи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій (CUF, TFC, TACEVAC); медичні ресурси та основні завдання домедичної допомоги в умовах бойових дій; вміє укомплектувати АМЗІ, ІФАК; розуміє зміст і значення розділів картки пораненого.	Поняття про TCCC (Tactical Combat Casualty Care (Тактична допомога пораненим у бою)). Рівні надання допомоги (ASM, CLS, CMC, CPP). Найпоширеніші причини смертей на полі бою, яких можна уникнути. Типи травм, які найчастіше зустрічаються в умовах бойових дій. Алгоритми надання домедичної допомоги. Етапи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій. Документація на полі бою. Основні завдання домедичної допомоги в умовах бойових дій <i>TCCC-ASM (TCCC All Service Members) TCCC-CLS (TCCC Combat Lifesaver) TCCC-MP (TCCC for Medical Personnel)</i>, які відповідно також поділяються на 2 рівні
Тема 2.2. Етап допомоги під вогнем/загрозою	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає поняття етапу допомоги під вогнем, правила висування за пораненим, будову турнікету, правила його використання; вміє комунікувати з пораненим, організувати переміщення поранених в укриття, скласти турнікет в бойове положення, надавати самодопомогу та взаємодопомогу під вогнем.	Поняття етапу допомоги під вогнем. Переміщення постраждалого в укриття. Доступні методи зупинки кровотечі в межах само- і взаємодопомоги на цьому етапі. Турнікет: будова, бойове положення, правила використання.
Тема 2.3. Етап надання допомоги в укритті	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає поняття етапу допомоги в укритті, зміст і обсяг допомоги на цьому етапі; правила облаштування пункту збору поранених; значення і зміст акронімів AVPU, MARCH PAWS;	Поняття етапу надання допомоги в укритті. Відмінності етапів допомоги під вогнем та в укритті. Безпека в укриттях. Особиста безпека. Пункт збору поранених. Передача інформації про поранених. Визначення стану свідомості пораненого (AVPU). Спілкування з пораненим,

вміє розпочати роботу з надання допомоги на етапі укриття; оцінити укриття, організувати безпеку, користуватись засобами індивідуального захисту. Передавати інформацію про поранених, визначати рівень свідомості пораненого за AVPU, спілкуватись з пораненим, роззброювати та вилучати засоби зв'язку поранених.	роззброєння та вилучення засобів зв'язку поранених. Картка пораненого. Протокол надання допомоги MARCH PAWS.
Тема 2.4. Критичні кровотечі	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає ділянки тіла людини, кровотечу з яких можливо зупинити прямим тиском, а також точки непрямиго тиску для зупинки кровотечі; вміє виявляти та зупиняти критичну кровотечу за допомогою прямого тиску, турнікета, тампонування, тиснучої пов'язки, турнікета для з'єднувальних ділянок, ін'єкційного кровоспинного засобу та пристрою для закриття ран, тампонування та тиснучої пов'язки, а також заповнювати відповідні розділи картки пораненого.	Виявлення небезпечних для життя кровотеч. Зупинка кровотечі прямим тиском. Точки непрямиго тиску для зупинки кровотечі. Застосування джгутів для кінцівок. Імпровізовані турнікети для кінцівок та з'єднувальних ділянок. Оцінка турнікетів, накладених на етапі допомоги під вогнем. Тампонування поранень, фіксація тампонади. Використання турнікетів для з'єднувальних ділянок. XStat. ItClamp. Заповнення відповідних розділів картки пораненого.
Тема 2.5 Відновлення прохідності дихальних шляхів	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає будову верхніх дихальних шляхів; показання та протипоказання до застосування назофарингеального та орофарингеального повітроводу, надгортанних повітроводів, мішка Амбу та з маскою самостійно або у двох, крикотиреотомії; вміє відновлювати та підтримувати прохідність дихальних шляхів за допомогою стабільного бокового положення; застосує техніки «відхилення голови з підйомом щелепи», «виведення щелепи», застосування назофарингеального та орофарингеального повітроводу,	Будова верхніх дихальних шляхів. Огляд верхніх дихальних шляхів. Визначення дихання технікою «чую, бачу, відчуваю». Поняття про обструкцію, види обструкції. Способи відкриття і забезпечення прохідності дихальних шляхів в тактичних умовах. Правила застосування, показання та протипокази до використання назо- та орофарингеальних, надгортанних повітроводів. Крикотиреотомія. Техніка вентиляції легень за допомогою мішка Амбу. Поняття

надгортанних повітроводів, проводити аспірацію за допомогою ручного та механічного відсмоктувача; виконує крикотиреотомію; проводить штучну вентиляцію легень за допомогою мішка Амбу та з маскою самостійно або у двох; володіє моніторингом постраждалого за допомогою пульсоксиметрії; заповнює відповідні розділи картки пораненого.	пульсоксиметрія. Стабільне бокове положення. Заповнення відповідних розділів картки пораненого.
Тема 2.6 Травми грудної клітки	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає будову грудної клітки людини, типи травм грудної клітки, порядок огляду грудної клітки, види і характеристики оклюзійних наліпок; вміє проводити огляд грудної клітки за протоколом MARCH, визначати ознаки пневмотораксу та інших травм грудної клітки, напруженого пневмотораксу; застосовує оклюзійні наліпки, техніку «вентилювання» (техніка «Burping»); проводить пульсоксиметрію, аускультацию.	Анатомія грудної клітки. Травми грудної клітки. Пневмоторакс. Гемоторакс. Оклюзійні наліпки. Пульсоксиметрія. Аускультация. Допомога на етапі роботи в укритті і під час евакуації.
Тема 2.7 Запобігання розвитку гіпотермії	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає, яку небезпеку несе розвиток гіпотермії при травмі; принципи боротьби з розвитком гіпотермії; вміє користуватись різними термоковдрами та зігріваючими елементами для запобігання розвитку гіпотермії.	Небезпека розвитку гіпотермії при травмі та опіках. Термоковдри та їх модифікації. Зігріваючі елементи. Засоби для підігрівання розчинів. Профілактика розвитку гіпотермії.
Тема 2.8 Травми голови та очей	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає методи оцінки свідомості та різновиди травм голови; вміє проводити оцінку постраждалих з підозрою на травму голови;	Визначення зовнішніх факторів, які можуть спричинити травми голови. Огляд та оцінка постраждалого з травмою голови. Надання допомоги при травмах голови. Допомога при судомомах. Огляд та оцінка постраждалого з травмою ока.

визначає симптоми травм голови; проводить швидкий польовий тест на гостроту зору; надає допомогу при травмах голови, невідкладну допомогу при судомах; знає різновиди травм ока; вміє проводити оцінку постраждалих з підозрою на травму очей; надає допомогу при травмах очей; заповнює відповідні розділи картки пораненого.	Швидкий польовий тест на гостроту зору. Надання домедичної допомоги при підозрі на травму ока.
Тема 2.9 Опіки	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає види опіків, ступені опіків; вміє проводити оцінку стану постраждалого з опіками, визначати їх ступінь та площу; надає домедичну допомогу при опіках, зокрема, накладає пов'язку.	Опіки, їх види та ступені. Надання домедичної допомоги постраждалим з опіками відповідно до алгоритму MARCH. Методи розрахунку площі опіків. Опіки обличчя та дихальних шляхів. Підвищений ризик розвитку гіпотермії при опіках.
Тема 2.10 Переломи	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає види пошкоджень скелетно-м'язової системи; вміє проводити оцінку пошкоджень скелетно-м'язової системи; надає домедичну допомогу при пошкодженнях скелетно-м'язової системи, зокрема, виконує іммобілізацію.	Пошкодження скелетно-м'язової системи. Огляд та оцінка постраждалих з травмою скелетно-м'язової системи. Переломи. Синдром тривалого стиснення. Надання домедичної допомоги при підозрі на пошкодження скелетно-м'язової системи. Іммобілізація кінцівок. Іммобілізація шиї, хребта. Іммобілізація підручними засобами.
Тема 2.11 Огляд постраждалого за протоколом MARCH PAWS	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає алгоритм огляду постраждалого в укритті MARCH PAWS; вміє проводити огляд та надавати допомогу у відповідній послідовності, у тому числі, за наявності декількох поранень, правильно визначати пріоритетність і послідовність	Закріплення алгоритму огляду постраждалого на етапі допомоги в укритті (Tactical Field Care), враховуючи різноманітні сценарії тактичних ситуацій.

своїх дій, заповнювати картку пораненого, передавати рапорт MIST.

Підсумкові практичні заняття

Знаннєвий та діяльнісний компонент

Учениця (учень):

вміє переводити пораненого в положення на боці (животі);

володіє навичками зупинки кровотечі з ран шиї, тулуба, кінцівок, за допомогою спеціальних джгутів;

вміє застосувати на практиці різні способи транспортування потерпілих при різноманітних ушкодженнях;

виконує алгоритм первинного огляду пораненого;

визначає ознаки життя;

вміє накладати пов'язки на грудну клітку, голову, живіт, джгут на кінцівки;

володіє навичками зупинки кровотечі з рани тулуба за допомогою гемостатичних засобів та кровотечі з рани кінцівки за допомогою спеціальних перев'язувальних пакетів.

Алгоритм надання домедичної допомоги у секторі обстрілу.

Зупинка кровотечі з ран шиї, тулуба, верхньої та нижньої кінцівок (самодопомога-взаємодопомога).

Зупинка кровотечі за допомогою спеціальних джгутів (самодопомога-взаємодопомога).

Способи та правила транспортування потерпілих при різноманітних ушкодженнях.

Алгоритм надання домедичної допомоги у секторі укриття.

Первинний огляд пораненого, визначення ознак життя.

Переведення в стабільне положення.

Накладання пов'язки на грудну клітку, голову, живіт.

Накладання турнікету (джгута) на кінцівки. Зупинка кровотечі з рани тулуба за допомогою гемостатичних засобів (само- та взаємодопомога).

Зупинка кровотечі з рани кінцівки за допомогою спеціальних перев'язувальних пакетів (само- та взаємодопомога).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН № 2

вивчення предмета дівчатами (юнаками, які за станом здоров'я, релігійними поглядами не вивчають основи військової справи)

1 рік (10 клас), 2 рік (11 клас)

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин на тиждень (2 год.)		
		Разом	10 клас	11 клас
	Вступний урок	1	1	
	Система національної безпеки України	1	1	
	Розділ І. Основи медичних знань і домедичної допомоги	65	48	17
1	Основи законодавства України щодо охорони здоров'я людини	1	1	
2	Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця	11	10	1
3	Домедична допомоги при порушенні прохідності дихальних шляхів та інших невідкладних станах.	3	3	
4	Загальні поняття про рани та травми. Механізм травми	9	9	
5	Надання домедичної допомоги при кровотечах	12	11	1
6	Домедична допомога при травмах окремих анатомічних ділянок	12	11	1
7	Домедична допомога при опіках, тепловому та сонячному ударі, обмороженні, електротравмах, утопленні, довготривалому стисненні	7		7
8	Отруєння. Домедична допомога при отруєннях, укусах комах, змій та диких тварин	4		4
9	Підсумкові практичні заняття	6	3	3
	Розділ ІІ. Основи цивільного захисту	26	20	6
1	Нормативно-правова база цивільного захисту	1	1	
2	Надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу, загроза їх виникнення	4	4	
3	Основи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях	8	8	
4	Попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів	6	3	3

5	Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації	3		3
6	Підсумкові практичні заняття	4	4	
	Розділ III. Міжнародне гуманітарне право (МГП) про захист цивільного населення	4		4
1	Основні положення МГП	1		1
2	Застосування МГП	1		1
3	Засоби і методи ведення воєнних дій	2		2
	Розділ IV. Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина)	43		43
1	Надання допомоги пораненим в умовах бойових дій - загальні положення			3
2	Етап допомоги під вогнем / загрозою			5
3	Етап надання допомоги в укритті			5
4	Критичні кровотечі			4
5	Відновлення прохідності дихальних шляхів			2
6	Травми грудної клітки			2
7	Запобігання розвитку гіпотермії			2
8	Травми голови та очей			2
9	Опіки			3
10	Переломи			4
11	Огляд постраждалого за протоколом MARCH PAWS			5
12	Контроль практичних навичок	6		6
	Разом	140	70	70

10-й клас
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН № 2
Зміст навчального матеріалу та очікувані результати
навчально-пізнавальної діяльності учнів

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
Вступ	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): розуміє роль і місце військово-патріотичного виховання у системі національно-патріотичного виховання молоді; характеризує вимоги Конституції України щодо захисту Вітчизни, свої обов'язки у разі виникнення загрози суверенітету та територіальної цілісності України, поняття національної безпеки держави; визначає основні поняття з медико-санітарної підготовки; володіє змістом програми предмета «Захист України», завданням кожного розділу; виконує обов'язки та правила поведінки.	Військово-патріотичне виховання – складова національно-патріотичного виховання молоді. Поняття національної безпеки України - необхідна умова забезпечення могутності української держави. Підготовка до захисту України - обов'язок кожного громадянина. Зміст програми предмета «Захист України», завдання кожного розділу, порядок проведення занять. Обов'язки та правила поведінки учнів на уроках.
Система національної безпеки України	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): характеризує механізми і моделі системи світової колективної безпеки; визначає основні положення Воєнної доктрини України та Стратегії національної безпеки України; розуміє проблематику національних інтересів та загроз українській державі; доцільність військового співробітництва з метою досягнення безпеки країни; готовність Збройних Сил України до сучасних воєнних загроз та викликів та в умовах «гібридної війни»; характеризує формати відносин «Україна – НАТО» та структурами європейської системи колективної безпеки; розуміє перспективи та переваги вступу України в НАТО називає ключові компоненти національного спротиву; має уявлення про методи протидії дезінформації щодо військових злочинів, військових здобутків противника, небезпеки техногенних і природних катастроф; знає алгоритм дій у разі втрати мобільного та Інтернет зв'язку.	Система світової колективної безпеки. Поняття національної безпеки держави. Система національної безпеки України. Поняття «гібридна війна». Національні інтереси України та загрози національній безпеці. Воєнна доктрина України. Формати відносин «Україна – НАТО» та зі структурами європейської системи колективної безпеки. Перспективи вступу України в НАТО. Правові та організаційні засади національного спротиву, основи його підготовки та ведення.

Розділ І. Основи медичних знань і домедичної допомоги

Тема 1. Основи законодавства України щодо охорони здоров'я людини

Знаннєвий компонент

Учениця (учень):

називає основні документи щодо захисту життя і здоров'я людини в Україні;
обґрунтовує правові, організаційні та соціально економічні засади охорони здоров'я в Україні;
характеризує стан здоров'я людей в Україні;
розуміє основні принципи охорони здоров'я України.

Основні документи нормативно правової бази щодо захисту життя і здоров'я людини в Україні. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Закон України «Про екстрену медичну допомогу». Аналіз стану здоров'я людей в Україні. Основні принципи охорони здоров'я України.

Тема 2. Надання домедичної допомоги при раптовій зупинці серця

Знаннєвий і діяльнісний компонент

Учениця (учень):

знає алгоритм дій з постраждалим без свідомості;
знає правила швидкого визначення зупинки серця; володіє основними правилами проведення реанімації;
знає порядок проведення реанімації; володіє маніпуляціями відновлення прохідності верхніх дихальних шляхів;
вміє проводити непрямий масаж серця і штучне дихання;
знає як користуватись автоматичним зовнішнім дефібрилятором;
вміє розмістити постраждалого без свідомості у відновлювальну позицію.

Ціннісний компонент

дотримується правил безпеки під час реанімаційних заходів.

Загальні принципи надання домедичної допомоги у разі невідкладних станів. Визначення, усунення та запобігання головних факторів, які загрожують життю постраждалого та оточуючих. Пріоритети та правила поведінки при наданні допомоги. Первинний огляд. Рятувальний ланцюжок при раптовій зупинці серця. Алгоритм дій проведення серцево-легеневої реанімації. Правила виклику бригади екстреної медичної допомоги. Основні правила та порядок проведення реанімації. Звільнення дихальних шляхів від сторонніх предметів – западання язика, нижньої щелепи, слизу, води тощо – та відкриття верхніх дихальних шляхів (підняти підборіддя та висунути нижню щелепу). Штучне дихання – його різновиди, методика та техніка проведення штучної вентиляції легенів. Непрямий масаж серця, як спосіб відновлення діяльності серцево-судинної системи, методика його виконання. Застосування автоматичного зовнішнього дефібрилятора. Техніка проведення реанімаційних заходів одним та двома рятувальниками.

Тема 3. Домедична допомоги при порушенні прохідності дихальних шляхів та інших невідкладних станах

Знаннєвий і діяльнісний компонент Учениця (учень): проводить швидко оцінку ознак порушення прохідності дихальних шляхів; розуміє відмінність між повною та неповною непрохідністю дихальних шляхів; володіє методами відновлення прохідності дихальних шляхів; проводить відновлення прохідності дихальних шляхів за допомогою прийому Хеймліка; знає правила надання допомоги постраждалим при втраті свідомості; знає правила надання допомоги постраждалим при різкому погіршенні стану; знає правила надання допомоги постраждалим при судомах. Ціннісний компонент дотримується правил безпеки під час надання домедичної допомоги при відновленні прохідності дихальних шляхів.	Невідкладні стани. Домедична допомога при невідкладних станах різноманітних соматичних захворювань. Причини порушення прохідності дихальних шляхів. Основні прояви повної та неповної непрохідності верхніх дихальних шляхів. Алгоритм відновлення прохідності верхніх дихальних шляхів. Прийом Хеймліка. Алгоритм надання допомоги при втраті свідомості. Основні причини виникнення судом, прояви, послідовність надання домедичної допомоги.
Тема 4. Загальні поняття про травми та рани. Механізм травми	
Знаннєвий і діяльнісний компонент Учениця (учень): пояснює термін «травма»; називає основні типи травм при дорожньо-транспортних пригодах; пояснює особливості травм при падінні; називає основні травми у пішохода, велосипедиста, мотоцикліста, водія та пасажирів автомобіля; характеризує тупу та проникаючу травму, їх основні відмінності; називає основні ознаки травм окремих анатомічних ділянок; розуміє вплив факторів при мінно-вибуховій травмі; знає основні правила поведінки при виявленні потенційно небезпечних предметів.	Поняття про травму. Види та класифікація травм. Поняття про рани: види, ускладнення та їх профілактика. Типи травм при дорожньо-транспортних пригодах та падінні з висоти. Поняття про тупу та проникаючу травму. Вплив мінно-вибухової травми на організм людини. Правила поведінки при знаходженні у потенційно небезпечному місці та при виявленні небезпечних предметів. Основні ознаки травм голови. Основні ознаки травм грудної клітки. Основні ознаки травм живота. Основні ознаки травм скелетно-м'язової системи.
Тема 5. Надання домедичної допомоги при кровотечах	

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учениця (учень): знає види кровотеч; основні принципи невідкладної допомоги; дотримується правил особистої безпеки; знає алгоритм дій при кровотечі; вміє розпізнати кровотечу, що загрожує життю; розуміє важливість негайної реакції на кровотечу, що загрожує життю; знає способи зупинки кровотечі; застосовує прямий тиск на рану; володіє технікою накладання турнікета (джгута) на верхні та нижні кінцівки; вміє проводити тампонування рани, здійснювати перев'язку при пораненні різних частин тіла; володіє методами виносу та переміщення поранених. Ціннісний компонент дотримується правил безпеки під час надання домедичної допомоги при кровотечах.	Види кровотеч. Ознаки та швидке розпізнавання загрозової для життя кровотечі. Алгоритм дій при кровотечі. Само- та взаємодопомога при кровотечі. Техніка застосування прямого тиску на рану. Техніка накладання турнікета (джгута) на верхні та нижні кінцівки. Техніка тампонування рани. Техніка накладання компресійної пов'язки. Особливості перев'язки ран при пораненні різних частин тіла. Тренування у наданні допомоги при різноманітних пораненнях. Вміст та умови використання аптечки невідкладної допомоги, автомобільної тощо.
Тема 6. Домедична допомога при травмах окремих анатомічних ділянок	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учениця (учень): класифікує переломи та вивихи; застосовує способи накладання шини з підручного матеріалу; вміє проводити транспортну іммобілізацію кінцівок з допомогою косинок, накладати шини типу Крамера та Sam Splint; надає домедичну допомогу при переломах та вивихах; надає домедичну допомогу при травмі голови; вміє виявляти основні прояви у постраждалого травми хребта; надає домедичну допомогу при травмі грудної клітки; надає домедичну допомогу при травмі живота; знає особливості надання допомоги при травмі очей; знає особливості надання допомоги при знаходженні сторонніх тіл в рані. Ціннісний компонент дотримується правил безпеки під час надання домедичної допомоги при травмах окремих ділянок.	Поняття про переломи кісток, їх класифікація. Ознаки переломів. Вивихи суглобів, їх класифікація. Ознаки вивихів. Порядок надання домедичної допомоги при переломах і вивихах. Особливості накладання шин на верхню та нижню кінцівки. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмі голови. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмі хребта. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмі грудної клітки. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмі живота. Порядок надання допомоги при травмі очей. Тренування у наданні допомоги при переломах.
Підсумкові практичні заняття	

Діяльнісний компонент Учениця (учень): знає алгоритм надання допомоги при раптовій зупинці серця; вміє визначати наявність дихання; володіє навичками проведення штучного дихання та зовнішнього масажу серця; вміє використовувати автоматичний дефібрилятор при проведенні серцево-легеневої реанімації; знає ознаки різних видів кровотеч; вміє застосовувати кровоспинні джгути для зупинки масивної кровотечі; вміє тампонувати рани при вузлових кровотечах; знає особливості використання гемостатиків; застосовує способи накладання шини з підручного матеріалу; вміє накладати шини на верхню та нижню кінцівки; надає домедичну допомогу при переломах та вивихах; вміє накладати пов'язки на рани грудної клітки; вміє накладати пов'язки на рани живота.	Особливості підтвердження зупинки серця. Алгоритм проведення серцево-легеневої реанімації. Алгоритм проведення серцево-легеневої реанімації з використанням автоматичного дефібрилятора. Штучне дихання. Зовнішній масаж серця. Засоби, які використовуються при проведенні серцево-легеневої реанімації. Надання постраждалому стабільного положення на боці. Способи зупинки зовнішніх кровотеч. Зупинка життєзагрозливої кровотечі з кінцівок і вузлової кровотечі. Місця затискання артерій. Порядок застосування турнікета (джгута) для зупинки крові. Тампонування ран при вузловій кровотечі. Способи самопомоги при зовнішніх кровотечах. Заходи домедичної допомоги при переломах і вивихах. Особливості накладання шин на верхню та нижню кінцівки. Особливості накладання пов'язок на рани живота. Особливості накладання пов'язок на рани грудної клітки. Особливості переміщення постраждалих з травмами.

Розділ II. Основи цивільного захисту

Тема 1. Нормативно-правова база цивільного захисту

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): називає основні положення нормативно-правової бази цивільного захисту та міжнародні розпізнавальні знаки; складові єдиної державної системи цивільного захисту; пояснює важливість знань основ цивільного захисту.	Єдина державна система цивільного захисту та її складові. Законодавче та нормативно-правове забезпечення її функціонування

Тема 2. Надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу, загроза їх виникнення

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): характеризує причини виникнення надзвичайних ситуацій, їх вплив на безпеку життєдіяльності людини та довкілля небезпечних ситуацій у військовий час; називає види; загальні ознаки та рівні надзвичайних ситуацій; джерела небезпечних ситуацій у воєнний час; оцінює обстановку при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій, визначає заходи, щодо попередження соціальних надзвичайних ситуацій; наводить приклади виникнення і впливу надзвичайних ситуацій в Україні та за її межами; потенційно небезпечних об'єктів міста (району); пояснює наслідки руйнування радіаційно- та хімічно-небезпечних об'єктів, негативний вплив надзвичайних ситуацій на життєдіяльність людини та довкілля; дотримується правил безпечної поведінки при впливі факторів надзвичайних ситуацій.	Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Загальні ознаки надзвичайних ситуацій. Джерела небезпечних ситуацій у військовий час. Надзвичайні ситуації, які характерні для регіону, їх наслідки для життєдіяльності населення та суб'єктів господарювання. Потенційно небезпечні об'єкти міста (району). Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.
Тема 3. Основи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації. Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях	
Знаннєвий компонент Учень (учениця): характеризує основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях, призначення та будову основних засобів індивідуального захисту органів дихання та шкіри, сигнали і порядок оповіщення населення про виникнення надзвичайних ситуацій і порядок дій при цьому, способи проведення евакуації населення; знає порядок підготовки засобів індивідуального захисту органів дихання та шкірних покривів; порядок одягання та зняття захисного загальновійськового комплекту після виходу із зараженої зони; алгоритм дій у разі виникнення надзвичайної ситуації; алгоритм дій на випадок хімічної атаки або надзвичайної ситуації на хімічному об'єкті при ураженні аміаком, оксидами азоту, фосфіном, фосгеном, хлором, хлоридом водню, при застосуванні сильнодіючих отруйних речовин та біологічних препаратів; алгоритм дій та застережні заходи при застосуванні білого фосфору. Алгоритм дій у разі обвалу будівлі, пожежі, артобстрілу, у натовпі, якщо стали заручником, у разі терористичного акту, перестрілки, захоплення транспорту.	Основні принципи щодо захисту населення. Підготовка на випадок виникнення надзвичайних ситуацій. План дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Вживальницький запас. Вміст та складання тривожної валізи на випадок термінової евакуації або переходу до захисних споруд. Види, місцезнаходження, обладнання укриттів, сховищ, бомбосховищ. Повідомлення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій та інформування населення про наявну обстановку. Засоби індивідуального та колективного захисту. Застосування засобів індивідуального захисту. Медичний, радіаційний та хімічний захист, евакуація населення з небезпечних районів. Способи визначення рівня ураження навколишнього середовища, продуктів харчування та води радіоактивними, отруйними,

Порядок дій та правила поведінки під час виходу із зони бойових дій; вміє користуватися основними засобами індивідуального захисту органів дихання та шкіри; розрізняє різні прояви страху, їх ознаки; називає основні фізіологічні та психологічні ознаки страху, бойового стресу, рівні за інтенсивністю; вміє застосовувати 5-6 вправ на подолання різних проявів при панічному нападі, тривозі, істеричі, ступорі, апатії, проявах гніву, злості, агресії класифікує обладнання та пояснює порядок використання інженерних споруд для захисту населення; характеризує основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях, способи проведення евакуації населення; вміє користуватися медичними засобами захисту (аптечка індивідуальна); пояснює правила безпеки під час захисту населення в надзвичайних ситуаціях; характеризує способи проведення евакуації населення; виконує алгоритм підготовки населення до евакуаційних заходів та розміщення населення.	сильнодіючими отруйними речовинами та біологічними препаратами. Порядок дій в умовах особливого періоду, під час артилерійського обстрілу, у натовпі, у разі виявленні підозрілого предмету, виходу із зони бойових дій. Види терористичних проявів та способи дій терористів. Захист від терористичних проявів та дії населення в умовах надзвичайних ситуацій, пов'язаних з можливими терористичними проявами. Дії в разі терористичного акту, перестрілки, захоплення транспорту. Психологічна стійкість та саморегуляція під час надзвичайних ситуацій. Само- та взаємодопомога при панічному нападі, тривозі, істеричі, ступорі, апатії, проявах гніву, злості, агресії.
Тема 4. Попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів	
Знансвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): розуміє вплив мін та вибухонебезпечних предметів (ВНП) на людину, сім'ю та суспільство, називає складові протимінної діяльності; основні положення нормативно-правової бази протимінної діяльності в Україні; Учень (учениця): має уявлення про національний та міжнародні стандарти протимінної діяльності, Міжнародні Конвенції щодо зменшення загрози для мирного населення від мін та ВНП; знає можливі види загроз для цивільного населення під час воєнних конфліктів та ступені їх ризику; має навички правильної поведінки в умовах наявності різних загроз з боку мін і ВНП; уміє розрізняти небезпечні території за їхніми ознаками.	Вплив мін та вибухонебезпечних предметів (ВНП) на людину, сім'ю та суспільство. Протимінна діяльність та її складові. Міжнародні стандарти та нормативно-правова база протимінної діяльності в Україні. Ознаки небезпечних територій (районів) та їх системи позначення (маркування).
Підсумкові практичні заняття	

Знаннєвий та діяльнісний компонент

Учень (учениця):

знає методи захисту органів дихання, умови і правила виконання нормативу «Одягання протигаза»;

називає основні види мінно-вибухових пристроїв та травм;

має уявлення про будову та принцип дії мінно-вибухових пристроїв.

Діяльнісний компонент

практично і правильно одягає протигаз, респіратор, марлеву пов'язку, правильно виготовляє самостійно марлеву пов'язку, уміє діяти в разі пошкодження шолом-маски або фільтру;

знає алгоритм допомоги при мінно-вибухових травмах.

Одягання респіратора, ватно-марлевої пов'язки, протигазу.

Наземні міни: загальний огляд, типи та спосіб ураження.

Правила безпечної поведінки.

Алгоритм дій при виявленні мінно-вибухового пристрою. Надання домедичної допомоги при мінно-вибухових травмах.

Розділ I. Основи медичних знань і домедичної допомоги

Тема 1. Домедична допомога при опіках, тепловому та сонячному ударі, обмороженні, електротравмах, утопленні, довготривалому стисненні

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учениця (учень): класифікує опіки; характеризує опіки; називає порушення в організмі людини від дії електричного струму чи блискавки; називає ускладнення опіків; пояснює способи профілактики сонячного удару, відмороження та ураження електричним струмом; розуміє періоди обмороження та стадії загального замерзання тіла; розрізняє відмінність між ураженнями електричним струмом і блискавкою; надає домедичну допомогу при тепловому та сонячному ударі, діях низьких температур, ураженні електричним струмом; застосовує способи накладання пов'язок при опіках та відмороженнях; пояснює особливості надання допомоги при утопленні.	Поняття про опіки. Характеристика термічних та хімічних опіків. Домедична допомога при термічних та хімічних опіках. Тепловий та сонячний удар, причини їх виникнення та симптоми розвитку. Домедична допомога при тепловому та сонячному ударах. Обмороження та його періоди. Класифікація обмороження. Домедична допомога при обмороженнях. Дія електричного струму на організм людини. Електротравма. Надання домедичної допомоги при ураженні електричним струмом. Ураження блискавкою. Домедична допомога при ураженні блискавкою. Правила безпеки під час допомоги при ураженні електричним струмом і блискавкою. Домедична допомога постраждалому при утопленні.
Тема 2. Отруєння. Домедична допомога при отруєннях, укусах комах, змій та диких тварин	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учениця (учень): класифікує отруєння організму людини; наводить приклади згубного впливу отруйних речовин на організм людини; характеризує профілактичні заходи отруєння хімічними речовинами, продуктами харчування тваринного та рослинного походження; знає характеристику отруйних речовин хімічної зброї, знає їх дію на організм людини;	Поняття про отруту й отруєння. Причини та способи потрапляння отрути до організму, шляхи її виведення. Основні ознаки та класифікація отруєнь. Характеристика побутових і виробничих отруєнь. Загальні принципи надання домедичної допомоги при отруєнні. Особливості функціонального отруєння нейротропними препаратами, алкоголем та нікотинном. Отруєння речовинами, що є хімічною зброєю. Заходи безпеки під час надання домедичної допомоги. Отруйні комахи та наслідки їх укусів.

надає домедичну допомогу при ураженнях небезпечними хімічними речовинами; володіє навичками надання домедичної допомоги при отруєнні невідомою речовиною; пояснює особливості укусів отруйних комах; називає симптоми загального отруєння від укусу змій; пояснює особливості укусів диких тварин.	Клінічна картина дії отрути комах. Укуси отруйних змій. Симптоми загального отруєння від укусу змій. Домедична допомога. Укуси диких тварин, особливості надання домедичної допомоги.

Розділ II. Основи цивільного захисту

Тема 1. Попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учениця (учень): називає основні види мінно-вибухових пристроїв, типи мінно-вибухових травм; має уявлення про будову та принцип дії мінно-вибухових пристроїв; застосовує алгоритм дій при виявленні мінно-вибухового пристрою; знає правила безпечної поведінки в умовах наявності мін та вибухонебезпечних предметів, алгоритм надання домедичної допомоги в разі мінно-вибухової травми.	Наземні міни: загальний огляд, типи мін та спосіб ураження. Правила безпеки. Інші види загроз. Правила безпечної поведінки в умовах наявності мін та вибухонебезпечних предметів. Алгоритм дій при виявленні мінно-вибухового пристрою. Типи мінно-вибухових травм та надання першої домедичної допомоги.

Тема 2. Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації

Знаннєвий та діяльнісний компонент Учениця (учень): характеризує порядок проведення рятувальних та інших невідкладних робіт; заходи забезпечення рятувальних та інших невідкладних робіт; знає заходи безпеки при проведенні рятувальних робіт; називає послідовність виконання рятувальних та інших невідкладних робіт, способи рятування людей з-під завалів, з верхніх поверхів	Характеристика зон стихійного лиха (ураганів, затоплень, пожеж, хімічного, радіаційного та бактеріологічного зараження тощо). Сутність, зміст і послідовність виконання рятувальних та інших невідкладних робіт. Заходи забезпечення рятувальних та інших невідкладних робіт. Заходи безпеки при проведенні рятувальних робіт. Розшук уражених у завалах, а також в будинках, які пошкоджені і горять. Способи рятування людей з-під завалів, з верхніх поверхів

напівзруйнованих будівель з використанням табельних і підручних засобів.	напівзруйнованих будівель з використанням табельних і підручних засобів. Рятування людей із завалених і пошкоджених захисних споруд.
Розділ III. Міжнародне гуманітарне право (МГП) про захист цивільного населення	
Тема 1. Основні положення МГП	
Знаннєвий компонент Учениця (учень): характеризує принципи і норми МГП; знає Женевські конвенції та Додаткові протоколи до них; розуміє відмінність МГП від права людини.	Історія виникнення МГП як галузі міжнародного публічного права. Призначення, сфера застосування МГП. Відмінність МГП від права людини. Принципи і норми МГП щодо захисту життя, інших прав цивільних осіб, захисту жертв збройних конфліктів. Женевські Конвенції 1949 року і Додаткові протоколи до них 1977 року – основні нормативно-правові акти МГП.
Тема 2. Застосування МГП	
Знаннєвий компонент Учениця (учень): називає особи та розпізнає об'єкти, які знаходяться під захистом МГП; знає норми Женевських конвенцій про захист жертв війни; характеризує міжнародні розпізнавальні знаки.	Захист цивільного населення, природного середовища та установок і споруд, які знаходяться під захистом МГП. Спеціальний захист окремих категорій цивільного населення: захист жінок у випадку збройного конфлікту. Захист жертв війни – поранених, хворих і осіб, які зазнали аварії корабля. Захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту.
Тема 3. Засоби і методи ведення воєнних дій	
Знаннєвий компонент Учениця (учень): обґрунтовує необхідність правил ведення збройного конфлікту; характеризує заборонені засоби та методи ведення воєнних дій; називає умови відповідальності держав і фізичних осіб за порушення міжнародного гуманітарного права.	Засоби ведення воєнних дій, що заборонені нормами МГП: конкретні види звичайної зброї невибіркової дії і зброї, що спричиняє надмірні страждання й ушкодження. Заборонені методи (способи) воєнних дій у збройних конфліктах. Відповідальність держав і фізичних осіб за порушення міжнародного гуманітарного права.
Розділ IV. Домедична допомога в умовах бойових дій (тактична медицина)	
Тема 4.1. Надання допомоги пораненим в умовах бойових дій - загальні	

положення	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає рівні надання допомоги відповідно до рекомендацій TCCC (ASM, CLS, CMC, CPP); найпоширеніші причини смертей на полі бою; типи травм, які найчастіше зустрічаються в умовах бойових дій; алгоритми надання домедичної допомоги (MARCH-PAWS), етапи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій (CUF, TFC, TACEVAC); медичні ресурси та основні завдання домедичної допомоги в умовах бойових дій; вміє укомплектувати АМЗІ, ІФАК; розуміє зміст і значення розділів картки пораненого.	Поняття про TCCC (Tactical Combat Casualty Care (Тактична допомога пораненим у бою)). Рівні надання допомоги (ASM, CLS, CMC, CPP). Найпоширеніші причини смертей на полі бою, яких можна уникнути. Типи травм, які найчастіше зустрічаються в умовах бойових дій. Алгоритми надання домедичної допомоги. Етапи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій. Документація на полі бою. Основні завдання домедичної допомоги в умовах бойових дій <i>TCCC-ASM (TCCC All Service Members) TCCC-CLS (TCCC Combat Lifesaver) TCCC-MP (TCCC for Medical Personnel)</i>, які також поділяються на 2 рівні.
Тема 4.2. Етап допомоги під вогнем/загрозою	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає поняття етапу допомоги під вогнем, правила висування за пораненим, будову турнікету, правила його використання; вміє комунікувати з пораненим, організувати переміщення поранених в укриття, складати турнікет в бойове положення, надавати самодопомогу та взаємодопомогу під вогнем.	Поняття етапу допомоги під вогнем. Переміщення постраждалого в укриття. Доступні методи зупинки кровотечі в межах само- і взаємодопомоги на цьому етапі. Турнікет: будова, бойове положення, правила використання.
Тема 4.3. Етап надання допомоги в укритті	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає поняття етапу допомоги в укритті, зміст і обсяг допомоги на цьому етапі; правила облаштування пункту збору поранених; значення і зміст акронімів AVPU, MARCH PAWS; вміє розпочати роботу з надання	Поняття етапу надання допомоги в укритті. Відмінності етапів допомоги під вогнем та в укритті. Безпека в укриттях. Особиста безпека. Пункт збору поранених. Передача інформації про поранених. Визначення стану свідомості пораненого (AVPU). Спілкування з пораненим, роззброєння та вилучення засобів зв'язку поранених. Картка

допомоги на етапі укриття; оцінити укриття, організувати безпеку, користуватись засобами індивідуального захисту. Передавати інформацію про поранених, визначати рівень свідомості пораненого за AVPU, спілкуватись з пораненим, роззброювати та вилучати засоби зв'язку поранених.	пораненого. Протокол надання допомоги MARCH PAWS.
Тема 4.4. Критичні кровотечі	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає ділянки тіла людини, кровотечу з яких можливо зупинити прямим тиском, а також точки непрямого тиску для зупинки кровотечі; вміє виявляти та зупиняти критичну кровотечу за допомогою прямого тиску, турнікета, тампонування, тиснучої пов'язки, турнікета для з'єднувальних ділянок, ін'єкційного кровоспинного засобу та пристрою для закриття ран, тампонування та тиснучої пов'язки, а також заповнювати відповідні розділи картки пораненого.	Виявлення небезпечних для життя кровотеч. Зупинка кровотечі прямим тиском. Точки непрямого тиску для зупинки кровотечі. Застосування джгутів для кінцівок. Імпровізовані турнікети для кінцівок та з'єднувальних ділянок. Оцінка турнікетів, накладених на етапі допомоги під вогнем. Тампонування поранень, фіксація тампонади. Використання турнікетів для з'єднувальних ділянок. XStat. ItClamp. Заповнення відповідних розділів картки пораненого.
Тема 4.5. Відновлення прохідності дихальних шляхів	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає будову верхніх дихальних шляхів; показання та протипоказання до застосування назофарингеального та орофарингеального повітроводу, надгортанних повітроводів, мішка Амбу та з маскою самостійно або у двох, крикотиреотомії; вміє відновлювати та підтримувати прохідність дихальних шляхів за допомогою стабільного бокового положення; застосує техніки «відхилення голови з підйомом щелепи», «виведення щелепи», застосування	Будова верхніх дихальних шляхів. Огляд верхніх дихальних шляхів. Визначення дихання технікою “чую-бачу-відчуваю”. Поняття про обструкцію, види обструкції. Способи відкриття і забезпечення прохідності дихальних шляхів в тактичних умовах. Правила застосування, показання та протипоказання до використання назо-, орофарингеальних, надгортанних повітроводів. Крикотиреотомія. Техніка вентиляції легень за допомогою мішка Амбу. Поняття «пульсоксиметрія». Стабільне бокове положення. Заповнення відповідних розділів

назофарингеального та орофарингеального повітроводу, надгортанних повітроводів, проводити аспірацію за допомогою ручного та механічного відсмоктувача; виконує крикотиреотомію; проводить штучну вентиляцію легень за допомогою мішка Амбу та з маскою самостійно або у двох; володіє моніторингом постраждалого за допомогою пульсоксиметрії; заповнює відповідні розділи картки пораненого.	картки пораненого.
Тема 4.6. Травми грудної клітки	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає будову грудної клітки людини, типи травм грудної клітки, порядок огляду грудної клітки, види і характеристики оклюзійних наліпок; вміє проводити огляд грудної клітки за протоколом MARCH, визначати ознаки пневмотораксу та інших травм грудної клітки, напруженого пневмотораксу; застосовує оклюзійні наліпки, техніку «вентилювання» (техніка “Burping”); проводить пульсоксиметрію, аускультацию.	Анатомія грудної клітки. Травми грудної клітки. Пневмоторакс. Гемоторакс. Оклюзійні наліпки. Пульсоксиметрія. Аускультация. Допомога на етапі роботи в укритті і під час евакуації.
Тема 4.7. Запобігання розвитку гіпотермії	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає, яку небезпеку несе розвиток гіпотермії при травмі; принципи боротьби з розвитком гіпотермії; вміє користуватись різними термоковдрами та зігріваючими елементами для запобігання розвитку гіпотермії.	Небезпека розвитку гіпотермії при травмі та опіках. Термоковдри та їх модифікації. Зігріваючі елементи. Засоби для підігрівання розчинів. Профілактика розвитку гіпотермії.
Тема 4.8. Травми голови та очей	
Знаннєвий та діяльнісний компонент	Визначення зовнішніх факторів, які можуть спричинити травми голови.

Учень (учениця): знає методи оцінки свідомості та різновиди травм голови; вміє проводити оцінку постраждалих з підозрою на травму голови; визначає симптоми травм голови; проводить швидкий польовий тест на гостроту зору; надає допомогу при травмах голови, невідкладну допомогу при судомах; знає різновиди травм ока; вміє проводити оцінку постраждалих з підозрою на травму очей; надає допомогу при травмах очей; заповнює відповідні розділи картки пораненого.	Огляд та оцінка постраждалого з травмою голови. Надання допомоги при травмах голови. Допомога при судомах. Огляд та оцінка постраждалого з травмою ока. Швидкий польовий тест на гостроту зору. Надання домедичної допомоги при підозрі на травму ока.
Тема 4.9. Опіки	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає види опіків, ступені опіків; вміє проводити оцінку стану постраждалого з опіками, визначати їх ступінь та площу; надає домедичну допомогу при опіках, зокрема, накладає пов'язку.	Опіки, їх види та ступені. Надання домедичної допомоги постраждалим з опіками відповідно до алгоритму MARCH. Методи розрахунку площі опіків. Опіки обличчя та дихальних шляхів. Підвищений ризик розвитку гіпотермії при опіках.
Тема 4.10. Переломи	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає види пошкоджень скелетно-м'язової системи; вміє проводити оцінку пошкоджень скелетно-м'язової системи; надає домедичну допомогу при пошкодженнях скелетно-м'язової системи, зокрема, виконує іммобілізацію.	Пошкодження скелетно-м'язової системи. Огляд та оцінка постраждалих з травмою скелетно-м'язової системи. Переломи. Синдром тривалого стиснення. Надання домедичної допомоги при підозрі на пошкодження скелетно-м'язової системи. Іммобілізація кінцівок. Іммобілізація шиї, хребта. Іммобілізація підручними засобами.
Тема 4.11. Огляд постраждалого за протоколом MARCH PAWS	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учень (учениця): знає алгоритм огляду постраждалого в укритті MARCH PAWS;	Закріплення алгоритму огляду постраждалого на етапі допомоги в укритті (Tactical Field Care), враховуючи різноманітні сценарії тактичних ситуацій.

вміє проводити огляд та надавати допомогу у відповідній послідовності, зокрема, за наявності декількох поранень, правильно визначати пріоритетність і послідовність своїх дій, заповнювати картку пораненого, передавати рапорт MIST.	
Підсумкові практичні заняття	
Знаннєвий та діяльнісний компонент Учениця (учень): вміє переводити пораненого в положення на боці (животі); володіє навичками зупинки кровотечі з ран шиї, тулуба, кінцівок, за допомогою спеціальних джгутів; вміє застосувати на практиці різні способи транспортування потерпілих при різноманітних ушкодженнях; виконує алгоритм первинного огляду пораненого; визначає ознаки життя; вміє накладати пов'язки на грудну клітку, голову, живіт, джгут на кінцівки; володіє навичками зупинки кровотечі з рани тулуба за допомогою гемостатичних засобів та кровотечі з рани кінцівки за допомогою спеціальних перев'язувальних пакетів.	Алгоритм надання домедичної допомоги у секторі обстрілу. Зупинка кровотечі з ран шиї, тулуба, верхньої та нижньої кінцівок (самодопомога-взаємодопомога). Зупинка кровотечі за допомогою спеціальних джгутів (самодопомога-взаємодопомога). Способи та правила транспортування потерпілих при різноманітних ушкодженнях. Алгоритм надання домедичної допомоги у секторі укриття. Первинний огляд пораненого, визначення ознак життя. Переведення в стабільне положення. Накладання пов'язки на грудну клітку, голову, живіт. Накладання турнікету (джгута) на кінцівки. Зупинка кровотечі з рани тулуба за допомогою гемостатичних засобів (само- та взаємодопомога). Зупинка кровотечі з рани кінцівки за допомогою спеціальних перев'язувальних пакетів (само- та взаємодопомога).

Орієнтовне оснащення кабінету закладу загальної середньої освіти

№ з.п.	Назва	одиниця виміру	Кількість
1	Спорядження солдата: - шолом (невисокого рівня захисту) з тактичними навушниками; - бронежилет в комплекті (невисокого рівня захисту); - розвантажувальна система; - сумка скиду; - підсумки магазинів з клапаном; - підсумки для гранат; - наколінники та налокітники тактичні; - рукавички тактичні; - окуляри тактичні; - аптечка медична загальновійськова в комплекті 05.01.2017 № 6 МОЗ (комплектуючі спорядження мають бути сумісними між собою).	Комплект	10
2	Лопатка мала саперна	шт.	2
3	camel back (для води)	шт.	1
4	Мотузка	м.	100
5	Карабіни	шт.	30
6	Робоче місце викладача: інтерактивна дошка	шт.	1
7	ноутбук	шт.	1
8	Методичне забезпечення (плакати, посібники, відеоролики, відеофільми тощо)	шт.	10
9	Карти топографічні	шт.	20
10	Компас	шт.	20
11	Масогабаритні макети автоматів:	шт.	

	АК-74 АКМ		2 1
12	Масогабаритні макети автоматичних гвинтівок (карабінів): М-4 Штурмова гвинтівка «Форт-221»	шт.	2 1
13	Масогабаритні макети пістолетів: Форт Глок 19	шт.	1 1
14	Масогабаритні макети гранатометів: ГП-25 РПГ-7 NLAW	шт.	1 1 1
15	Масогабаритні макети снайперських гвинтівок: AR-10	шт.	1
16	Масогабаритні макети кулеметів: РПК М249	шт.	1 1
17	Магазини з 30 масогабаритними патронами для АК-74 та М-4	шт.	4 (2 АК-74; 2 М-4)
18	Пневматична зброя: пружинно-поршнева (Чайка, Norika, аналоги); страйкбольна (АК-74, М-4); таймер стрілецький; кульки для пружинно-поршневої/для страйкбольної зброї	шт.	2 4 (2 АК-74; 2 М-4) 2 2000/3000
19	Муляж гранати для метання	шт.	6
20	Макет гранати: РГД-5; РГН; Ф-1; РГО;	шт.	1 1 1 1

	РКГ-3; DM51, M18, M67 (на вибір)		1 1
21	Муляжі автоматів (дерев'яні або пластикові для тактичної підготовки)	шт.	20
22	Макети протипіхотних мін: осколкові, фугасні, осколково-фугасні	шт.	5
23	Макет протитанкових мін	шт.	1
24	Макет протипіхотних мін в розрізі	шт.	по 1
25	Макет протитанкової міни в розрізі	шт.	по 1
26	Радіостанції цифрові (діапазон частот 136-174 мГц)	шт.	3
27	Мішені	шт.	100

**Орієнтовне оснащення кабінету закладу загальної середньої освіти
для забезпечення навчання учнів із основ медичних знань і допомоги**

№ з.п.	Назва	одиниця виміру	Кількість
1	Аптечка індивідуальна військова	шт.	1
2	Аптечка автомобільна	шт.	2
3	Аптечка першої долікарської допомоги	шт.	10
4	Манекен для тампонування ран	шт.	1
5	Марля для тампонади ран	шт.	1
6	Марля для тампонади навчальна	шт.	10
7	Бандаж компресійний 6	шт.	10
8	Рукавички нестерильні	уп.	10
9	Бинт 7 x 14 см еластичний медичний	шт.	30
10	Щиток для ока захисний	шт.	1
11	Пластир в рулоні 3 x 500 см	шт.	1
12	Маска з клапаном для ШВЛ	шт.	30
13	Дихальний мішок для ШВЛ (Мішок Амбу)	шт.	1
14	Оклюзійні торакальні наліпки різних моделей (типу NuFin, SAM, Volin тощо)	шт.	2 шт
15	Набір плакатів з надання домедичної допомоги.	набір	1
16	Косинки медичні	шт.	4
17	Портативний напалечний пульсоксиметр	шт.	1
18	Стетофонендоскоп	шт.	2
19	Шийний комір Шанца	шт.	3

**Орієнтовне оснащення кабінету закладу загальної середньої освіти
для забезпечення проведення занять із домедичної допомоги**

№ з.п.	Назва	одиниця виміру	Кількість
1.	Бинт марлевий 10 х 5 см	шт.	20
2.	Булавки безпечні	шт.	20
3.	Вата гігроскопічна нестерильна в пачках по 500 г	пачка	10
4.	Вата компресна в пачках по 100.0 г	пачка	5
5.	Повітроводна трубка «рот у рот»	шт.	1
6.	Хусточка перев'язувальна	шт.	10
7.	Кровоспинний затискач прямий	шт.	1
8.	Ножиці тактичні	шт.	1
9.	Пов'язка мала стерильна	шт.	5
10.	Пов'язка велика стерильна	шт.	5
11.	Рушники	шт.	1
12.	Пінцет хірургічний	шт.	1
13.	Простирadlo	шт.	1
14.	Дезинфікуючі засоби	г.	200
15.	Шприц-тюбик (без наповнювача)	шт.	5
16.	Комплект таблиць «Надання домедичної допомоги»	КОМПЛ.	1
17.	Ноші м'які безкаркасні	шт.	1
18.	Ноші TALON, або TALON II	шт.	1
19.	Стропи евакуаційних різних моделей (типу Dragon, Rat, п'ятикільцева тощо)	шт.	3
20.	Манекен для проведення СЛР	шт.	1
21.	Дефібрилятор учбовий зовнішній автоматичний	шт.	1
22.	Рукавички медичні оглядові нітрилові нестерильні неприпудрені (S, M, L, XL)	шт.	100
23.	Турнікет типу CAT, SICN	шт.	30

24.	Турнікети кровоспинні різних моделей: CAT, SOFT, SAM, TMT, TX2, TX3, RMT, SICH	шт.	1 1 1 1 1 1 1 1
25.	Турнікет для з'єднувальних ділянок тіла різних моделей: (типу CRoC, JeTT, SAM Junctional TQ)	шт.	2
26.	Засіб перев'язувальний гемостатичний, тренувальний (типу QuikClot Combat Gauze, Celox, SAM Gauze, ChitoGauze, Кровоспас)	шт.	10
27.	Пристрій для закриття ран (типу ITClamp)	шт.	1
28.	Тиснучі пов'язки (бандажі) різних моделей (типу ППІ, Israeli Bandage, ЕТВ, Olaes, Emergency Trauma Dressing, Н-Bandage, NAR Elastic Wrap Bandage 6)	шт.	10
29.	Бинт для тампонади ран	шт.	20
30.	Тиснучі пов'язки (бандажі) різних моделей (типу ППІ, Israeli Bandage, ЕТВ, Olaes, Emergency Trauma Dressing, Н-Bandage, NAR Elastic Wrap Bandage 6)	шт.	30
31.	Манекен для тампування ран	шт.	1
32.	Назофаренгітальний повітровід	шт.	1
33.	Орофарингеальний повітропровід	шт.	1
34.	Манекен для постановки назофаренгітального повітроводу	шт.	1

35.	Оклюзійні торакальні наліпки різних моделей (типу HyFin, SAM, Bolin тощо)	шт.	1
36.	Термоковдри різних моделей (типу накидка рятувальна, Blizzard Survival Blanket, НРМК тощо)	шт.	5
37.	Каремат	шт.	2
38.	Тракційна шина Кендріка (типу NAR Tactical Traction Splint)	шт.	1
39.	Шина універсальна гнучка (типу SAM Splint)	шт.	1
40.	Шина для кінцівок (типу UNO Emergency Splint)	шт.	1
41.	Аптечка першої долікарської допомоги	шт.	1
42.	Пластикова дошка для іммобілізації хребта	шт.	1
43.	Ремені для дошки для іммобілізації хребта	шт.	1
44.	Фіксатор голови для дошки для іммобілізації	шт.	1

**Орієнтовне оснащення кабінету закладу загальної середньої освіти
для забезпечення проведення занять із цивільного захисту**

№ з.п.	Назва	одиниця виміру	Кількість
1.	Протипилова тканинна маска ПТМ-2	шт.	1
2.	Респіратор (У-2К)	шт.	10
3.	Протигаз фільтруючий: (ДП-9, ДП-7 (ДП-7В))	шт.	30
4.	Легкий захисний костюм Л-1	шт.	3
5.	Загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК)	шт.	3
6.	Дозиметри-радіометри "Терра" (МКС-05)	шт.	1
7.	Прилади контролю радіоактивного опромінення (ДП-22В, ДП-24, ІД-І)	шт.	1
8.	Військовий прилад хімічної розвідки (ВПХР)	шт.	1
9.	Аптечка індивідуальна багатоцільова «Швидка допомога»	шт.	15
10.	Індивідуальний протихімічний пакет (ІПП-8)	шт.	15
11.	Плакати з цивільного захисту	компл.	1